Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:1

Mindre ändringar och rättelser i kyrkoordningen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar tillsyns- och uppdragsutskottet kyrkostyrelsens skrivelse 2026:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 2, Övriga ändringar och rättelser. I skrivelsen föreslås ändringar i kyrkoordningen som gäller rättelser i 34 kap. 16 a § och 54 kap. 2 och 4e §§ kyrkoordningen liksom ändringar i kyrkomötets beslut (SvKB 1999:2).

Avseende ändringarna i 34 kap. 16 a § och 54 kap. 2 och 4 e §§ kyrkoordningen tillstyrker utskottet i sak kyrkostyrelsens förslag. Mot bakgrund av kyrkorättsnämndens påpekanden lämnar utskottet dock ett eget förslag.

Utskottet föreslår att kyrkomötet ska anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkomötets beslut (SvKB 1999:2) om användning av 1972 års bibelkommissions bibelöversättning.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1,*
2. anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkomötets beslut (SvKB 1999:2) om användning av 1972 års bibelkommissions bibelöversättning, *bilaga 2.*

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2026:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 2, Övriga ändringar och rättelser

Kyrkomötet beslutar att

1. anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*,
2. anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkomötets beslut (SvKB 1999:2) om användning av 1972 års bibelkommissions bibelöversättning, *bilaga 2*.

Yttrande från kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över KsSkr 2026:4, avsnitt 2 i Kn 2026:2y, *bilaga 3*.

Bakgrund

I det andra avsnittet i kyrkostyrelsens skrivelse 2026:4 behandlas dels ändringar i kyrkoordningens 34 respektive 54 kapitel, dels förslag till ändringar i kyrkomötets beslut (SvKB 1999:2) om användning av 1972 års bibelkommissions bibelöversättning.

Vad avser ändringarna i kyrkoordningen är det fråga om rättelse av namn i 34 kap. 16 a §. Namnet ”Svenska kyrkans pensionskassa” föreslås ändras till ”Kyrkans pension”. I 54 kap. 2 och 4 e §§ föreslås en rättelse av SFS-numret för socialtjänstlagen (ändras från 2001:453 till 2025:400).

Vad avser ändring i kyrkomötets beslut (SvKB 1992:2) om användning av 1972 års bibelkommissions bibelöversättning har kyrkostyrelsen uppmärksammat behov av smärre justeringar i beslutet om användning av bibelöversättningen. Kyrkostyrelsen har bedömt att förslaget till ändringar är av sådan karaktär att de inte har föranlett behov av remissbehandling.

Bestämmelserna i SvKB 1992:2 föreslås ändras i tre avseenden. För det första föreslås att kyrkomötet ska ändra stavningen av ”Den svenska evangelieboken” till inledande versal i ordet ”Den” och inledande gemen i ordet ”svenska”. För det andra föreslås ”Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I och Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II” ersättas av ”Kyrkohandbok för Svenska kyrkan”. För det tredje ersätts ”den allmänna gudstjänsten och vid kyrkliga handlingar” av ”gudstjänst”.

Genom den tredje ändringen ovan kopplas textläsning inte längre till olika typer av gudstjänster utan till gudstjänst i allmänhet och den föreslagna formuleringen överensstämmer också med den som kyrkostyrelsen föreslagit avseende användande av Svenska bibelsällskapets år 2026 publicerade översättning av Nya testamentet, jfr KsSkr 2026:5. Kyrkostyrelsen framhåller i skrivelsen att den nuvarande lydelsen inte omfattar alla typer av gudstjänster som enligt 17 kap. 1 § kyrkoordningen ska firas i församlingen. Denna brist avhjälps enligt kyrkostyrelsen genom förslaget till ändring.

Samtliga ändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1,* samt anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkomötets beslut (SvKB 1999:2) om användning av 1972 års bibelkommissions bibelöversättning, *bilaga 2.*

Tillsyns- och uppdragsutskottet ansluter sig till de av kyrkostyrelsen anförda skälen och tillstyrker i huvudsak kyrkostyrelsens förslag.

Kyrkorättsnämnden har i sitt yttrande påtalat felskrivningar och behov av rättelser i kyrkostyrelsens förslag och mot den bakgrunden lämnar utskottet ett eget förslag avseende 34 kap. 16a § och 54 kap. 2 och 4e §§ kyrkoordningen.

Vad avser ändringar i kyrkomötets beslut (SvKB 1999:2) om användning av 1972 års bibelkommissions bibelöversättning tillstyrker utskottet kyrkostyrelsens förslag.

Uppsala den 29 september 2026

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Roine Olsson, ordförande

Fredrik Selander, sekreterare

Beslutande: Roine Olsson, ordförande, Kicki Halldin, Helen Coughlin-Ribb, Anna Karin Slunge, Christina Södling, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Xerxes Carlsén Åkerfeldt, Margareta Nisser-Larsson, Hanna Hesser Nordin, Eva Hallström, Agneta Eriksson, Jonatan Hanson, Ronnie Nilsson och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carl-Michael Palmér, Johannes Fransson, Ingvor Arnoldsson, Karin Enerbäck, Per-Eric Lindgren, Victor Backström, Eva-Karin Torhem Arnell, Anders Bromée, Bertil Wennberg, Agneta Ahlblom, Lisa Gerenmark och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Fredrik Modéus och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1 Utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen att 34 kap. 16 a §, 54 kap. 2 och 4 e §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
34 kap.	
16 a §	
Kyrkostyrelsen får mot avgift lämna behövliga garantier till kyrkliga organ med pensionsåtaganden som behöver kreditgarantier för att kunna full göra sina skyldigheter mot *Svenska kyrkans pensionskassa*.	Kyrkostyrelsen får mot avgift lämna behövliga garantier till kyrkliga organ med pensionsåtaganden som behöver kreditgarantier för att kunna *fullgöra* sina skyldigheter mot *Svenska kyrkans tjänstepensionsförening*.
54 kap.	
2 §	
I kyrkans församlingsvårdande verksamhet gäller förbud mot att röja upp gifter om en enskilds personliga förhållanden. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider men.	
Av socialtjänstlagen (2001:453), skollagen (2010:800) och patientsäkerhetslagen (2010:659) framgår att förbud mot att röja uppgifter också gäller i vissa verksamheter.	Av socialtjänstlagen (*2025:400*), skollagen (*2010:800*) och patientsäkerhetslagen (*2010:659*) framgår att förbud mot att röja uppgifter också gäller i vissa verksamheter.
4 e §	
I kyrkans familjerådgivning gäller förbud mot att röja uppgifter som en enskild har lämnat i förtroende eller som har inhämtats i samband med rådgivningen.	
Av socialtjänstlagen (*2001:453*) framgår att förbud mot att röja uppgifter också gäller i familjerådgivning enligt den lagen.	Av socialtjänstlagen (*2025:400*) framgår att förbud mot att röja uppgifter också gäller i familjerådgivning enligt den lagen.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2027.

Bilaga 2 Kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkomötets beslut

Kyrkomötet beslutar att kyrkomötets beslut (SvKB 1999:2) om användning av 1972 års bibelkommissions bibelöversättning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1972 års bibelkommissions översättning av Bibeln får användas vid läsningar av texter som finns intagna i *den Svenska* evangelieboken samt i Kyrkohandbok för Svenska kyrkan *del I och Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II* samt vid andra textläsningar i *den allmänna gudstjänsten och vid kyrkliga handlingar*.	1972 års bibelkommissions översättning av Bibeln får användas vid läsningar av texter som finns intagna i *Den svenska* evangelieboken samt i Kyrkohandbok för Svenska kyrkan samt vid andra textläsningar i *gudstjänst*.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2027.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2026:2y

Övriga ändringar och rättelser

Kyrkorättsnämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2026:4, andra avsnittet

I denna del av skrivelsen behandlas övriga ändringar och rättelser. Kyrkostyrelsen föreslår vissa justeringar i 34 kap. 16 a § och 54 kap. 2 § samt 4 e § kyrkoordningen. Bland annat föreslås att benämningen ”Svenska kyrkans pensionskassa” i bestämmelsen i 34 kap. 16 a § kyrkoordningen justeras till ”Kyrkans pension”. Kyrkostyrelsen föreslår också att kyrkomötets beslut (SvKB 1999:2) om användning av 1972 års bibelkommissions bibelöversättning ska ändras dels genom att ”den Svenska evangelieboken” ersätts av ”Den svenska evangelieboken”, dels genom att ”Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I och Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II” ersätts av ”Kyrkohandbok för Svenska kyrkan”. Nämnda beslut föreslås också ändras genom att ange att 1972 års bibelkommissions bibelöversättning, utöver vid läsningar av texter som finns intagna i Den svenska evangelieboken samt i Kyrkohandbok för Svenska kyrkan, får användas vid andra textläsningar i gudstjänst, i stället för vid andra textläsningar i den allmänna gudstjänsten och vid kyrkliga handlingar. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027. Det bedöms inte nödvändigt med några särskilda övergångsbestämmelser.

Kyrkorättsnämnden noterar att förslaget till ändring av 34 kap. 16 a § kyrkoordningen innehåller en uppenbar felskrivning där *fullgöra* rätteligen bör ersätta *full göra*. Vidare är namnet på ”Kyrkans pension” rätteligen ”Svenska kyrkans tjänstepensionsförening”. Rätteligen ska det stå ”socialtjänstlagen (2025:400)” i förslaget till ändring av 54 kap. 4 e § kyrkoordningen. Vidare saknas kursiveringen för numren avseende den upphävda respektive nu gällande socialtjänstlagen i förslaget till ändringen av 54 kap. 2 § andra stycket kyrkoordningen.

Utöver dessa påpekanden har kyrkorättsnämnden utifrån sitt granskningsuppdrag inget att erinra mot de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Uppsala den 28 augusti 2026

På kyrkorättsnämndens vägnar

Peter Weiderud, ordförande

Samuel Holmedal, sekreterare

Närvarande och beslutande: Peter Weiderud, ordförande, Sören Olsson, Mattias Benke, Kenneth B Ferm, Margareta Nisser-Larsson, Anna-Lena Järvstrand, Charlotta Lind, Mats Törnered och biskop Susanne Rappmann.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:2

Vigsel, äktenskap och samvetsfrihet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar tillsyns- och uppdragsutskottet motion 2026:1 Värna samvetsfriheten. I motionen föreslås att kyrkomötet ska besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att säkerställa att ingen, vid anställning eller under pågående anställning inom Svenska kyrkan, diskrimineras på grund av sin syn på samkönade vigslar. Utskottet föreslår att motionen avslås, främst mot bakgrund att det enligt svensk lag är arbetsgivarens ansvar att säkerställa att diskriminering inte sker. Det är inte juridiskt eller praktiskt möjligt för kyrkostyrelsen att säkerställa detta.

I betänkandet behandlas även motion 2026:76 Vigsel och äktenskap. I denna motion föreslås att kyrkomötet beslutar att Svenska kyrkan har *en* äktenskapssyn och *en* gemensam ordning för vigsel, enligt vilken Svenska kyrkan viger par av samma och olika kön, och att det därför inte går att hänvisa till 2009 års beslut för att inte viga samkönade par. Utskottet delar motionens intentioner men föreslår att motionen avslås eftersom motionens beslutsförslag kan riskera att ge upphov till skilda tolkningar. Utskottet föreslår kyrkomötet att med anledning av motionen uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet snarast, men senast 2028 återkomma med en skrivelse baserad på kyrkostyrelsens skrivelse och uttalande 2009:6.

Till betänkandet finns två reservationer, två särskilda yttranden och tre särskilda meningar.

Innehåll

Sammanfattning **1**

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut **3**

Motionernas förslag **3**
Motion 2026:1 av Petter Nilsson och Robert Fredriksson, Värna samvetsfrihet 3
Motion 2026:76 av Jesper Eneroth m.fl., Vigsel och äktenskap 3

Yttranden från läronämnden **3**

Yttrande från kyrkorättsnämnden **3**

Yttrande från andra utskott **3**

Bakgrund **3**
Diskrimineringslagen 3
Europakonventionen 4
Samvetsfrihet enligt kyrkoordningen m.m. 5
Äktenskapsbalken 5
Tidigare behandling i kyrkomötet 5
Biskopsmötet 9
Kyrkomötets uttalanden 10

Utskottets överväganden **11**
Motion 2026:1 Värna samvetsfrihet 11
Motion 2026:76 Vigsel och äktenskap 11

Reservation 1–2 ..... **13**

Särskilt yttrande 1–2 ..... **13**

Särskild mening 1–3 ..... **13**

Bilaga 1 Läronämndens yttrande 2026:4y **16**

Bilaga 2 Kyrkorättsnämndens yttrande 2026:4y **17**

Bilaga 3 Gudstjänstutskottets yttrande 2026:4y **18**

Bilaga 4 Läronämndens yttrande 2026:5y **19**

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. Avslå motion 2026:1
2. Avslå motion 2026:76
3. Med anledning av motion 2026:76 uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet snarast, men senast 2028, återkomma med en skrivelse baserad på kyrkostyrelsens skrivelse och uttalande 2009:6, i enlighet med motionens intentioner och läronämndens konstaterande om att det faktum att Svenska kyrkan rymmer olika förståelser av äktenskapet inte undantar ämbetsbäraren från ansvaret att vara lojal med Svenska kyrkans vigselordning, att detta betyder att ett äktenskap mellan personer av samma kön också erkänns som ett äktenskap av den präst som personligen företräder en annan förståelse av äktenskapet samt att den teologiska mångfalden inte ska ta sig uttryck i ett underkännande av människors äktenskap.

Motionernas förslag

Motion 2026:1 av Petter Nilsson och Robert Fredriksson, Värna samvetsfrihet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att säkerställa att ingen inom Svenska kyrkan diskrimineras på grund av sin syn på samkönade vigslar vid anställning eller under pågående anställning.

Motion 2026:76 av Jesper Eneroth m.fl., Vigsel och äktenskap

Kyrkomötet beslutar att Svenska kyrkan har en äktenskapssyn och en gemensam ordning för vigsel, enligt vilken kyrkan viger par av samma och olika kön, och att det därför inte går att hänvisa till 2009 års beslut för att inte viga samkönade par.

Yttranden från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2026:76 i Ln 2026:4y, *bilaga 1* och över tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:2 i Ln 2026:5y, *bilaga 4*.

Yttrande från kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över motion 2026:76 i Kn 2026:4y, *bilaga 2*.

Yttrande från andra utskott

Gudstjänstutskottet har yttrat sig över motion 2026:76 i G 2026:4y, *bilaga 3*.

Bakgrund

Diskrimineringslagen

Utgångspunkten inom svensk arbetsrätt är att anställningsrätten är fri och att arbetsgivare har arbetsledningsrätt. Det finns dock begränsningar som följer av lag och

kollektivavtal. Exempel på en sådan lag är diskrimineringslagen (2008:567). Diskrimineringslagen har som ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Denna uppräkning utgör de så kallade diskrimineringsgrunderna. Lagen är tvingande och kan inte åsidosättas genom avtal.

Enligt diskrimineringslagen innebär direkt diskriminering att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med någon av diskrimineringsgrunderna, exempelvis religion. Indirekt diskriminering innebär att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringssätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer utifrån någon av diskrimineringsgrunderna, exempelvis religion. Det gäller såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå detta berättigade syfte. Ovanstående framgår av 1 kap 4 § 1 och 2 diskrimineringslagen.

En arbetsgivare får inte diskriminera någon som gör en förfrågan om eller söker arbete enligt 2 kap. 1 § diskrimineringslagen. Det finns undantag från detta förbud att diskriminera. Exempelvis kan särbehandling vara tillåten vid beslut om anställning som föranleds av en egenskap som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. I sådana fall krävs det att den egenskapen, på grund av arbetets natur eller det sammanhang där arbetet utförs, utgör ett verkligt och avgörande yrkeskrav som har ett berättigat syfte och kravet är lämpligt och nödvändigt för att uppnå syftet (2 kap. 2 § diskrimineringslagen) Det kan till exempel vara tillåtet att ta hänsyn till kön vid anställningar hos organ dit kvinnor som utsatts för övergrepp av män kan vända sig.

Europakonventionen

Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) gäller som lag i Sverige. I artikel 9 Europakonventionen stadgas att var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar enligt bestämmelsen frihet att byta religion eller tro och frihet att ensam eller i gemenskap med andra, offentligt eller enskilt, utöva sin religion eller tro genom gudstjänst, undervisning, sedvänjor och ritualer. Artikeln anger vidare att friheten att utöva sin religion eller tro endast får underkastas sådana begränsningar som är föreskrivna i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till den allmänna säkerheten, till skydd för allmän ordning, hälsa eller moral eller skydd för andra personers fri- och rättigheter.

Europadomstolen ska säkerställa att de förpliktelser som följer av Europakonventionen fullgörs av ett medlemsland, även om det främst är medlemsländerna själva som ska säkerställa efterlevnaden. Europadomstolen har i ett antal rättsfall avgjort frågor om religionsfriheten enligt artikel 9 Europakonventionen exempelvis i målet Eweida and Others v. the United Kingdom (38320/10, 59842/10, 36516/10, 51671/10 och 36516/10) meddelat den 27 maj 2013. I målet avgjordes fyra olika fall. Ett av fallen gällde om en kristen flygvärdinnas religionsfrihet inskränktes på ett otillåtet sätt när flygbolaget förbjöd henne att använda halsband med kors, med hänsyn till uniformsreglementet för flygvärdinnor. Europadomstolen ansåg det legitimt att kräva att de anställa skulle ha vissa kläder för att kommunicera bolagets varumärke och framtoning. Med beaktande av att bolaget tillät andra religiösa symboler samt att det

senare justerade uniformsreglementet och tillät synliga religiösa smycken ansåg domstolen att flygvärdinnans religionsfrihet hade inskränkts. I det andra fallet var det frågan om en sjuksköterskas religionsfrihet inskränkts på ett otillåtet sätt när hon under arbetstid på sjukhuset förbjöds bära ett halsband med ett kors, med hänsyn till risken för bland annat patientsäkerheten till exempel om en patient skulle rycka eller dra i det. Sjuksköterskans rätt att manifestera sin religion ansågs väga tungt, liksom det motstående intresset av patientsäkerhet. Europadomstolen fann att de begränsningar som skett i hennes religionsfrihet var sådana som var nödvändiga i en demokratisk stat och att sjuksköterskans religionsfrihet inte hade inskränkts på ett otillåtet sätt.

Samvetsfrihet enligt kyrkoordningen m.m.

I kyrkoordningen finns det ingen specifik bestämmelse om anställdas rätt till samvetsfrihet. Enligt allmänna arbetsrättsliga principer är en anställd i regel skyldig att fullgöra de arbetsuppgifter han eller hon blir anvisad. I vissa fall har det hänvisats till samvetsklausuler, väjningsrätt eller liknande. I dessa fall avses, som det får förstås, en grund för att anställda inte ska behöva fullgöra vissa arbetsuppgifter som strider mot den egna övertygelsen. Ett sådant exempel finns i ett utskottsuttalande från 1958 års kyrkomöte med anledning av den lagändring som gav kvinnor behörighet till prästtjänst (se t.ex. prop. 1981/82:93).

I kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2006:16) om ordning för välsignelse över registrerat partnerskap finns i 2 § tredje stycket angivet att ”[f]ör den som anser att det strider mot hans eller hennes personliga övertygelse föreligger ingen skyldighet att medverka i genomförandet av gudstjänsten”. Möjligheten att ingå partnerskap upphävdes år 2009 när könsneutrala äktenskap infördes.

Äktenskapsbalken

Vid vigsel gäller den ordning som gäller inom ett trossamfund, om vigseln förrättas av en präst eller någon annan befattningshavare i samfundet. Detta följer av 4 kap. 6 § äktenskapsbalken. En behörig vigselförrättare inom ett trossamfund är inte skyldig att förrätta vigsel, vilket följer av 4 kap. 3 § tredje stycket äktenskapsbalken.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågor om samvetsfrihet och beredvillighet att viga samkönade par har behandlats av kyrkomötet vid flera tillfällen. Nedan återges några av dessa ärenden.

2009

Mot bakgrund av införandet av könsneutrala äktenskap i äktenskapsbalken beslutade 2009 års kyrkomöte om ändringar i kyrkoordningen och i anvisningarna till kyrkohandbokens ordning för vigselgudstjänst, så att par av samma kön kan vigas i Svenska kyrkans ordning (KsSkr 2009:6, G 2009:2, KmSkr 2009:1). När denna ändring föreslogs uttalade kyrkostyrelsen bland annat följande (KsSkr 2009:6 s. 32):

> Det råder enighet inom Kyrkostyrelsen i frågan om att ingen präst mot sin personliga övertygelse om vad som är rätt ska tvingas viga par av samma kön. Detta följer av att Svenska kyrkan bejakar att det inom kyrkan kan rymmas olika syn på äktenskapet. Frågan om hur man ser på

> vigsel med par av samma kön ska inte heller ha betydelse vid exempelvis prövning av prästkandidat eller anställning av präst, musiker, kyrkvaktmästare eller annan personal i kyrkans tjänst.

Kyrkostyrelsen hänvisade även till 17 kap. 2 § kyrkoordningen om att den som tillhör Svenska kyrkan har rätt att få del av de kyrkliga handlingarna dop, bikt, konfirmation, vigsel och begravning i sin församling i enlighet med vad som anges i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen uttalade att det innebär en skyldighet för församlingen, och då närmast för kyrkoherden, att se till att det finns en tjänstgörande präst så att de som tillhör församlingen kan få del av de kyrkliga handlingarna. Kyrkostyrelsen föreslog dock inte någon i kyrkoordningen inskriven ”väjningsrätt”. Det bedömdes inte som lämpligt att på en viss punkt införa en direkt bestämmelse om att en präst inte ska behöva tjänstgöra vid en viss slags kyrklig handling därför att det strider mot hans eller hennes personliga övertygelse. Gudstjänstutskottet uttalade i betänkandet (G 2009:2) bland annat

> Kyrkan har uppdraget att välkomna också par av samma kön till vigsel, men den enskilda prästen kan säga ja eller nej till att leda en sådan gudstjänst. I förvaltandet av uppdraget att viga finns utrymme för en personlig bedömning av den enskilda situationen. Det är därför inte relevant att tala om väjningsrätt.

2015

2015 års kyrkomöte behandlade två motioner av betydelse för kyrkliga handlingar, särskilt vigsel (TU 2015:4). Den ena motionen (2015:20) avsåg att kyrkostyrelsen skulle säkerställa att ingen diskrimineras i samband med kyrkliga handlingar. Tillsyns- och uppdragsutskottet konstaterade att kyrkostyrelsen inte kunde ges i uppdrag att utfärda närmare bestämmelser om ett visst förhållande utan direkt stöd i kyrkoordningen. Motionen avslogs.

I den andra motionen (2015:88) föreslogs dels att ”den samvetsklausul som idag finns för dem som inte vill viga samkönade par” skulle tas bort, dels att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att göra vigselplikten till en del i antagningskriterierna till prästkandidat och vigning. Tillsyns- och uppdragsutskottet delade läronämndens synsätt (Ln2015:12y) att det inte var sakligt riktigt att tala om en ”samvetsklausul”. Utskottet konstaterade att det i flera sammanhang hade betonats att Svenska kyrkan kan härbärgera olika syn på äktenskapet och att detta också ska kunna få praktiska konsekvenser för enskilda präster handlingsutrymme. Utskottet såg det som ett avsteg från det som sades när ordningen för vigsel av par av samma kön infördes, om kyrkomötet nu skulle göra det till ett villkor för prästvigning att säga ja till att viga par av samma kön. Utskottet menade vidare att ett sådant villkor riskerade att få påtagligt negativa konsekvenser för sammanhållning och samtalsklimat inom Svenska kyrkan. Motionen avslogs.

2016

2016 års kyrkomöte behandlade en motion med förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att lämna förslag till ändring i kyrkoordningen så att det skulle bli ett villkor för vigning till präst att ha förklarat sig beredd att förrätta vigsel av par av samma kön (TU 2016:10). Tillsyns- och uppdragsutskottet hänvisade till att en enhällig läronämnd i sitt yttrande (Ln 2016:8y) avvisat ett sådant tillägg i bestämmelserna om villkor för prästvigning. Vidare framhöll utskottet att det är fråga om ett villkor av helt

annat slag än de villkor som finns sedan tidigare och som är konstitutiva för kyrkan. Motionen avslogs.

2022

Även kyrkomötet 2022 behandlade motioner om vigsel av samkönade par i förhållande till prästvigning (2022:71) och obehörighet (2022:83). Tillsyns- och uppdragsutskottet (TU 2022:10) hänvisade bland annat till läronämndens yttrande (Ln 2022:13y). I läronämndens yttrande framhölls bland annat biskopens vigningsansvar, i vilket det ligger att göra en helhetsbedömning av kandidatens lämplighet, och att det strider mot kyrkans ordning att för vigning införa villkor av icke-konstitutiv karaktär som begränsar detta vigningsansvar. I sitt yttrande uttalade läronämnden även att Svenska kyrkan har en ordning som innebär att kyrkoherden har ansvaret för att samkönade par kan vigas inom församlingen eller pastoratet. Detta innebär att arbetet måste organiseras så att inget par ställs i situationen att de möts av en präst som nekar att viga med motiveringen att paret är av samma kön.

2023

Kyrkomötet 2023 behandlade två motioner som rörde frågor kring vigsel för par av samma kön (TU 2023:5). I motion 2023:24 föreslogs att kyrkomötet skulle besluta att uttala en önskan att alla präster i Svenska kyrkan på sikt ska vilja viga samkönade par. Det föreslogs också att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att i dialog med biskopsmötet återkommande efterhöra hur arbetet går med biskopsmötets långsiktiga mål att alla präster i Svenska kyrkan med glädje och av fri vilja viger par av olika kön liksom par av samma kön. I motion 2023:61 föreslogs att kyrkostyrelsen skulle lämna förslag till en ändring av kyrkoordningen med innebörden att behörig att anställas som domprost eller kyrkoherde, eller på ett längre vikariat än tre månader på en sådan befattning, är endast den som förklarat sig beredd att förrätta vigsel och välsignelsehandlingar enligt 23 kap. kyrkoordningen för såväl par av olika som samma kön.

Utskottet underströk bland annat vikten av att fortsätta på den inslagna vägen att genom samtal fortsätta arbetet med att var och en ska tillförsäkras ett gott bemötande i kyrkans olika verksamheter, så att kyrkans sammanhang ska vara välkomnande och inkluderande i vid bemärkelse. Vidare hänvisade utskottet till biskopsmötets målbild från 2022 angående präster och vigsel för par av samma kön, och uttalade att det bland kyrkomötets ledamöter och deras väljare utan tvekan finns många som instämmer i målbilden. Samtidigt menade utskottet att kyrkomötet, med tanke på den ansvarsfördelning som finns inom Svenska kyrkan, inte behövde göra något sådant uttalande som föreslogs. Med hänvisning till läronämndens yttrande (Ln 2023:3y) fann utskottet att det inte heller ankom på kyrkomötet att i kyrkoordningen lägga till ett sådant villkor för behörighet till anställning som kyrkoherde. Vidare noterade utskottet biskopsmötets beslut i mars 2023 att föreslå kyrkostyrelsen att utreda om samkönade vigslar får vara en fråga vid anställning och att kyrkostyrelsen beslutat om en sådan utredning. Motionerna avslogs.

2025

Frågan om anställdas samvetsfrihet lyftes också vid kyrkomötet 2025. I tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande Värna samvetsfriheten (TU 2025:3) behandlades motion 2025:5 i vilken motionären föreslog att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att skärpa bestämmelserna för anställdas rätt till samvetsfrihet. Utskottet föreslog att kyrkomötet skulle avslå motionen, främst mot bakgrund av att

det inte finns några sådana bestämmelser som beskrivs i motionen och det heller inte vore önskvärt att införa sådana.

Samma år behandlade tillsyns- och uppdragsutskottet även motion 2025:113. I motionen föreslogs att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer som ger pastorat och församlingar möjlighet att vid tillsättning av prästtjänster efterfråga kandidatens inställning till att viga alla par enligt Svenska kyrkans ordning. Det föreslogs vidare att i dessa riktlinjer klargöra att beredskap att viga samkönade par ska kunna ses som en förutsättning för att inneha en prästtjänst. Utskottet föreslog att motionen skulle bifallas. Utskottet ansåg också att förslaget bidrog till att säkerställa likabehandling. (TU 2025:11). Kyrkomötet beslutade, i enlighet med betänkandet att bifalla motionen (KmSkr 2025:16).

Kyrkostyrelsen rapporterar i KsSkr 2026:3 att ärendet har beretts inom kyrkokansliet, i samverkan med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. Riktlinjer och vägledning har arbetats fram för den församling eller det pastorat som vid anställning önskar ställa upp som krav att präst viger par av samma kön. Kyrkostyrelsen beslutade att fastställa riktlinjerna i juni 2026 (KS 2025–1902). Riktlinjerna är rådgivande och syftar till att stödja församlingar och pastorat som vid nyanställning av församlingspräst överväger att ställa upp ett villkor för anställning som innebär att prästen ska vara beredd att förrätta vigsel av samkönade par. I riktlinjerna anges att varje församling i regel själv får bestämma vilka villkor för anställning som ska gälla vid nyanställning. Svenska kyrkan viger sedan 2009 par, oavsett kön, till äktenskap. Som enskild präst i Svenska kyrkan finns möjlighet att enligt egen övertygelse ha en annan syn på äktenskapet. En teologisk hållning som följer av en religiös åskådning omfattas av religionsfrihet. Det finns regler som förbjuder diskriminering i arbetslivet på grund av religion eller annan trosuppfattning. Det finns också förbud mot diskriminering på grund av sexuell läggning. Vid anställning av en präst behöver den församling som vill ställa upp vigselvillkoret således göra en avvägning mellan intressena att motverka diskriminering på grund av sexuell läggning och att motverka diskriminering på grund av religion eller annan trosuppfattning hos dem som söker anställningen. Av intresse kan även behandlingen av motion 2025:90 Prästutbildningen och samkönade äktenskap vara. I motionen föreslogs att kyrkostyrelsen skulle se över hur utbildningen för blivande präster kunde bidra till bättre och tydligare förståelse för den teologi som ligger till grund för Svenska kyrkans bejakande av samkönade äktenskap och den nu gällande vigselordningen. I kyrkolivsutskottets betänkande 2025:2 Prästutbildningen, bedömde utskottet att det var viktigt att säkerställa att blivande präster får exegetisk fördjupning kring de texter som kan upplevas som problematiska att tolka när det gäller samkönade äktenskap. Utskottet föreslog därför att kyrkomötet skulle bifalla motion 2025:90, vilket kyrkomötet också gjorde (KsSkr 2025:19).

Kyrkostyrelsen återrapporterar i år, med anledning av uppdraget att en vetenskaplig artikel som analyserar Svenska kyrkans äktenskapsteologi i ljuset av frågan om samkönade äktenskap har författats och använts i undervisningen under våren 2026. Inför läsåret 2026/2027 kommer också kursplanen att revideras (KsSkr 2026:3). Vid kyrkostyrelsens behandling av ärendet bifogades till ärendet en promemoria av kyrkosekreteraren, benämnd *Äktenskapssyn och vigselordning*. Kyrkosekreteraren skriver i promemorian att Svenska kyrkan sedan år 2009 har en könsneutral vigselordning. 2009 års beslut föregicks av omfattande teologisk reflektion under flera decennier och rörde en ny vigselordning, och till den ordningen hör att Svenska kyrkan viger par av samma och olika kön. Sedan den nya kyrkohandboken togs i bruk 2018 finns inte någon annan ordning. Det är därför inte möjligt att tala om flera parallella ordningar, inte heller att Svenska kyrkan skulle ha flera äktenskapssyner. Däremot rymmer Svenska kyrkan alltjämt olika uppfattningar om denna enda ordning.

Biskopsmötet

Uttalande den 3 mars 2022

Biskopsmötet gjorde den 3 mars 2022 ett uttalande rubricerat *Om vigselrätt, vigselplikt och vigningsansvar* varav bland annat följande kan utläsas.

> Frågan om prästers eventuella skyldighet att viga samkönade par har aktualiserats under några år. Det har rests krav på att ingen ska få vigas till präst som inte lovar att viga samkönade par. Biskopsmötet ser att denna fråga berör flera för Svenska kyrkan grundläggande principer och finner därför anledning att uttala sig.
>
> […]
>
> Vi ser en pågående förändring som vår kyrka under lång tid har bearbetat läromässigt och pastoralt. Under tiden har allt fler präster blivit beredda att viga par av samma kön, så att vi idag har långt fler präster som gärna viger samkönade par än vad som krävs för att täcka behovet. Vi tror mer på den processen än på tvångsmedel.
>
> Detta sagt, står hela biskopsmötet idag bakom kyrkomötets beslut från 2009 om vigsel av par av samma kön. Allas vår gemensamma målbild i fråga om vigsel är att alla präster med glädje och av fri vilja viger par av olika kön liksom par av samma kön. Denna målbild är vägledande i vårt arbete med antagning av prästkandidater, liksom i vårt arbete med främjande och tillsyn i våra respektive stift.
>
> […]
>
> Vid flera tillfällen har läronämnden betonat att vigningstjänsten är kyrkans och inte tillhör den enskilda prästen. Det innebär självklart att prästen förväntas att följa kyrkans ordning även när det gäller vigsel. Det innebär också att det är kyrkan som helhet och inte den enskilda prästen som ansvarar för människors tillgång till de kyrkliga handlingarna; det är kyrkoherden som har att se till att de som efterfrågar och har rätt till vigsel också får en vigsel i församlingen i enlighet med kyrkans ordning (Ln 1997:3y samt Ln 2016:8y).

Vigsel av samkönade par som kvalifikationskrav

Biskopsmötet föreslog 2023 att kyrkostyrelsen skulle utreda om en prästs beredskap att viga samkönade par kan beaktas vid anställning. Syftet var att undersöka om detta skulle kunna användas som ett verktyg för att motverka diskrimineringsliknande situationer i Svenska kyrkan. (34 § BM 2022–0011)

Den utredning som därefter genomfördes kom fram till att svensk rätt inte hindrar att församlingar och pastorat vid nyanställning ställer krav på att en präst ska vara beredd att förrätta vigsel även för samkönade par. Även om ett sådant krav kan missgynna personer med vissa religiösa övertygelser bedömdes det vara tillåtet, eftersom syftet att säkerställa likvärdig behandling av samkönade par anses berättigat och kravet kan bedömas som proportionerligt.

Under beredningen gjordes även en kyrkorättslig analys av kyrkostyrelsens uttalande från 2009 om vigslar av samkönade par. Analysen slog fast att uttalandet inte är rättsligt bindande utan ska ses som ett uttryck för kyrkostyrelsens dåvarande uppfattning. Frågan om vigselplikt eller väjningsrätt reglerades aldrig uttryckligen och uttalandet kan därför inte anses styra församlingars och pastorats rekryteringsbeslut. (KS 2023–0975)

Uttalande den 22 april 2026

I biskopsmötets uttalande *Vägar framåt* följdes biskopsmötets uttalande från 2022 upp genom att understryka att samtliga biskopar i Svenska kyrkan säger nej till kandidater som på något sätt ”fördömer den homosexuella personen eller skuldbelägger den homosexuella orienteringen. Samtliga biskopar i Svenska kyrkan bejakar kyrkomötets beslut från 2005 och 2009, samt står bakom biskopsmötets uttalande från 2022. Biskoparna finner det nödvändigt att den som antas för att bli präst eller diakon ska ha en personligt och teologiskt genomarbetad, icke-dömande människosyn, med respekt för varje människas värde och värdighet. Samtliga biskopar i Svenska kyrkan understryker att det till kyrkans ordning hör att vi viger par av samma och olika kön, och att kyrkans gemensamma ordning är överordnad ämbetsbäraren. Biskoparna arbetar aktivt med samtal och teologisk fördjupning gällande homosexualitet och samkönade äktenskap i samband med antagning. Samtliga biskopar arbetar också aktivt med olika åtgärder för att alla blivande präster med glädje och av fri vilja ska viga både par av samma och olika kön, till exempel genom praktikplats i församling med aktivt hbtqi+-arbete, riktade kurser eller samtal med mentor, själavård eller terapi, studier med fokus på bibeltolkning och luthersk äktenskapsuppfattning eller genom nej vid antagning.

Kyrkomötets uttalanden

Reglering av kyrkomötets uppgifter finns i 10–11 kap. kyrkoordningen. Möjligheten för kyrkomötet att göra uttalanden omnämns inte här som en uppgift för kyrkomötet, men kyrkomötet har vid flera tillfällen gjort uttalanden, exempelvis vid det tematiska kyrkomötet 2024 där man beslutade om ett uttalande avseende Svenska kyrkan i det offentliga rummet. Samhälls- och kulturutskottet framhöll då i sitt betänkande avseende förslaget till uttalande att frågan om vem detta riktade sig till hade ställts i de övriga utskottens yttranden inför samhälls- och kulturutskottets behandling. En annan fråga som lyftes av samhälls- och kulturutskottet var vilken dignitet kyrkostyrelsens skrivelse avseende uttalandet hade (SK 2024:1).

I förarbetena till kyrkoordningen uttalades att beslut inom Svenska kyrkan ska tas på så låg nivå som möjligt, det vill säga en s.k. subsidiaritetsprincip ska gälla (se betänkandet SKU 1998:3 Arbetet på olika kyrkliga nivåer, s. 179 f.). Denna princip har ansetts komma till uttryck bland annat genom 6 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan, där det anges att kyrkomötet inte får besluta i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller stifts uppgift att besluta i. Vidare uttalades följande i SKU 1998:3, sidan 180.

> Det är t.ex. inte den nationella nivåns uppdrag att genom uttalanden i Kyrkomötet eller på annat sätt utanför kyrkoordningens ram försöka binda församlingar och stift till ett visst handlingsmönster.

Utskottets överväganden

Motion 2026:1 Värna samvetsfrihet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:1.

Utskottet vill uttrycka sitt stöd för biskoparnas vision att alla präster med glädje och av fri vilja ska viga par av olika kön liksom par av samma kön. Utskottet finner att ett bifall till motion 2026:1 riskerar att motverka denna vision. Utskottet konstaterar vidare att kyrkostyrelsen, på uppdrag av kyrkomötet, har utarbetat riktlinjer för församlingar och pastorat som önskar uppställa villkor avseende vigsel av samkönade par vid rekrytering av präster. Dessa riktlinjer utgör ett stöd för att motverka diskriminering i rekryteringsprocesser, även i de fall då krav på villighet att viga samkönade par ställs. Det är inte praktiskt möjligt för kyrkostyrelsen att säkerställa ett visst förfarande vid rekrytering. Det är endast den rekryterande enheten som kan ansvara för att säkerställa detta. Mot denna bakgrund föreslår utskottet avslag till motion 2026:1.

Motion 2026:76 Vigsel och äktenskap

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:76.
2. Kyrkomötet beslutar att, med anledning av motion 2026:76, uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet snarast, men senast 2028, återkomma med en skrivelse baserad på skrivelsen och uttalandet 2009:6, i enlighet med motionens intentioner och läronämndens konstaterande om att det faktum att Svenska kyrkan rymmer olika förståelser av äktenskapet inte undantar ämbetsbäraren från ansvaret att vara lojal med Svenska kyrkans vigselordning, att detta betyder att ett äktenskap mellan personer av samma kön också erkänns som ett äktenskap av den präst som personligen företräder en annan förståelse av äktenskapet samt att den teologiska mångfalden inte ska ta sig uttryck i ett underkännande av människors äktenskap.

År 2009 beslutade kyrkomötet om ändringar i kyrkoordningen samt i anvisningarna till kyrkohandbokens ordning för vigselgudstjänst, för att möjliggöra att även par av samma kön skulle kunna vigas enligt Svenska kyrkans ordning. Svenska kyrkan har i dag *en* fastställd vigselordning som omfattar såväl par av olika kön som par av samma kön. Samtliga församlingar har att tillhandahålla vigsel i enlighet med denna ordning, och det finns en tydligt reglerad ansvars- och tillsynsstruktur genom kyrkoherdar, biskopar och stift för att säkerställa att uppdraget fullgörs. Utskottet anser att det är en god ordning men inte god nog. Att vi som kyrka fortsätter viga präster som inte vill viga samkönade och att vi har församlingar som inte har någon präst som är villig att viga är enligt utskottet oroande. Biskopsmötet har uttryckt en vision om att alla präster, av fri vilja och med glädje, ska kunna viga såväl par av olika kön som par av samma kön. I likhet med vad som anförts i övervägandena avseende motion 2026:1 vill utskottet uttrycka sitt stöd för denna vision. Utskottet vill understryka att Svenska kyrkan ska utgöra en öppen och välkomnande gemenskap för alla, oavsett sexuell läggning. Utskottet anser att samkönade par inte ska behöva möta hinder eller osäkerhet kring möjligheten att vigas i Svenska kyrkan. Utskottet uttrycker en oro för den utveckling som sker i samhället med ökad utsatthet och hårdare attityder mot hbtqi+-personer. Den här utvecklingen märks även i Svenska kyrkan.

Utskottet delar motionärens uppfattning att det, mot bakgrund av den tid som förflutit sedan 2009 års beslut och den utveckling som därefter skett inom Svenska

kyrkan, kan finnas skäl att på nytt granska och värdera de ställningstaganden och skrivningar som föregick beslutet. Denna uppfattning delas även av De Ungas Kyrkomöte. Utskottet bedömer att det är viktigt att säkerställa att dessa uttalanden inte försvårar den fortsatta utvecklingen av Svenska kyrkans arbete för likabehandling och inkludering eller ger upphov till oklarheter i fråga om Svenska kyrkans syn på samkönade äktenskap.

Utskottet vill därvid särskilt anknyta till vad läronämnden anfört i sitt yttrande över motionen. Läronämnden uttalar bland annat följande:

> Det faktum att Svenska kyrkan rymmer olika förståelser av äktenskapet undantar inte ämbetsbäraren från ansvaret att vara lojal med Svenska kyrkans vigselordning. Detta betyder att ett äktenskap mellan personer av samma kön också erkänns som ett äktenskap av den präst som personligen företräder en annan förståelse av äktenskapet. Den teologiska mångfalden ska inte ta sig uttryck i ett underkännande av människors äktenskap.

Utskottet instämmer i läronämndens uttalande och finner att det ligger väl i linje med de intentioner som kommer till uttryck i motionen. Mot denna bakgrund anser utskottet att det kan finnas skäl att se över de skrivningar som föregick 2009 års beslut. Samtidigt konstaterar utskottet att motion 2026:76 har gett upphov till skilda tolkningar. För att undvika ytterligare otydlighet, finner utskottet att frågan bör bli föremål för fortsatt beredning genom kyrkostyrelsens försorg. Utskottet föreslår därför avslag på motion 2026:76. Med anledning av motionen föreslår utskottet att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet snarast, men senast 2028, återkomma med en skrivelse baserad på kyrkostyrelsens skrivelse och uttalande 2009:6 i enlighet med motionens intentioner och läronämndens konstaterande om att det faktum att Svenska kyrkan rymmer olika förståelser av äktenskapet inte undantar ämbetsbäraren från ansvaret att vara lojal med Svenska kyrkans vigselordning, att detta betyder att ett äktenskap mellan personer av samma kön också erkänns som ett äktenskap av den präst som personligen företräder en annan förståelse av äktenskapet samt att den teologiska mångfalden inte ska ta sig uttryck i ett underkännande av människors äktenskap.

Uppsala den 2 oktober 2026

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Roine Olsson, ordförande

Monika Tham, sekreterare

Beslutande: Roine Olsson, ordförande, Kicki Halldin, Helen Coughlin-Ribb, Anna Karin Slunge, Christina Södling, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Xerxes Carlsén Åkerfeldt, Margareta Nisser-Larsson, Hanna Hesser Nordin, Eva Hallström, Agneta Eriksson, Jonatan Hanson, Fredrik Ottesen och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carl-Michael Palmér, Johannes Fransson, Ingvor Arnoldsson, Karin Enerbäck, Per-Eric Lindgren, Victor Backström, Eva-Karin Torhem Arnell, Anders Bromée, Bertil Wennberg, Agneta Ahlblom, Lisa Gerenmark, och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Fredrik Modéus och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar

Reservation 1

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motion 2026:1 till förmån för bifall till motionen. Jag reserverar mig vidare mot utskottets förslag att med anledning av motion 2026:76 lämna ett uppdrag till kyrkostyrelsen.

Fredrik Ottesen

Reservation 2

Vi reserverar oss mot utskottets förslag att med anledning av motion 2026:76 lämna ett uppdrag till kyrkostyrelsen.

Margareta Nisser-Larsson och Hanna Hesser Nordin

Särskilt yttrande 1

Vi bifaller utskottets förslag till beslut men vill markera mot att det i utskottets betänkandetext i slutskedet av ärendets behandling infogades ett antal tillägg. Det är förstås alltid möjligt att komma med ändringsförslag innan klubban har fallit, men det brukar då vara ändringar av mindre art, till exempel språkliga justeringar som tydliggör innebörden i texten. Så var här inte fallet, utan de tillägg som lades fram var mer omfattande, vilket blir särskilt problematiskt i en fråga med sådan tyngd och komplexitet som denna. Det är svårt att kunna reflektera och fatta genomtänkta beslut under endast tio minuters ajournering och i avsaknad av den skrivna texten.

När utskott formulerar betänkandetext brukar också strävan vara att texten ska vara så stringent som möjligt och undvika värderande utsagor. Här gick man utanför den principen vilket vinklar texten på ett sätt som hela utskottet därmed fick svårt att stå bakom.

Emma Hedlundh och Mattias Rosenquist

Särskilt yttrande 2

Utskottets förslag angående motion 2026:76 stämmer överens med det FiSK arbetar för och tidigare lagt förslag om: att stärka biskopsmötets vision och långsiktiga målbild att alla präster i Svenska kyrkan med glädje och av fri vilja ska viga par av olika kön liksom par av samma kön.

Motionen, som ett enhälligt utskott föreslår avslag på, skulle på ett olyckligt sätt bidra till tolkningar och osäkerhet om vad det innebär för bland annat de präster som tidigare prästvigts och har anställning inom Svenska kyrkan. Utskottets förslag innebär även ett välkommet tydliggörande att varje äktenskap mellan två personer ska respekteras av alla, oavsett teologisk uttolkning av äktenskapsbegreppet hos den enskilde prästen som eventuellt inte kan viga samkönade par till äktenskap för egen del.

Jonas Noréus

Särskild mening 1

Undertecknade anför särskild mening och menar att delar av övervägandetexten inte tillräckligt ger uttryck för läronämndens yttrande att ”Svenska kyrkan rymmer olika förståelser av äktenskapet”.

Fredrik Modéus och Marika Markovits

Särskild mening 2

Jag bifaller tillsyns- och uppdragsutskottets beslut att föreslå avslag på motion 2026:76. Samtidigt vill jag uttrycka att jag skulle velat se en annan förklarande text med motiv för avslag som bättre speglar vad som faktiskt framkom under utskottsförhandlingarna.

Under utskottsförhandlingarna stod det för majoriteten klart att 2009 år beslut och ordning gäller kyrkorättsligt och inte kan överflygas med en majoritetsomröstning i plenum. Detta av två skäl: 2009 års beslut sådant det föreligger och läronämndens bedömning att äktenskapet enligt Svenska kyrkans bekännelse är en ”icke-konstitutiv fråga” i Svenska kyrkan.

Den kyrkorättsliga frågan fokuserar kyrkostyrelsens kommentar till beslutet att införa könsneutrala äktenskap. (KsSkr 2009:6, sidan 32): ”Det råder enighet inom Kyrkostyrelsen i frågan om att ingen präst mot sin personliga övertygelse om vad som är rätt ska tvingas viga par av samma kön. Detta följer av att Svenska kyrkan bejakar att det inom kyrkan kan rymmas olika syn på äktenskapet. Frågan om hur man ser på vigsel av par med samma kön ska inte heller ha betydelse vid exempelvis prövning av prästkandidat eller anställning av präst, musiker, kyrkvaktmästare eller annan personal i kyrkans tjänst.”

Kyrkorättsnämnden tillmäter ovanstående uttalande stor betydelse i sin kommentar till motion 2026:76: ”Kyrkorättsnämnden tolkar det som att, i vart fall utifrån vad som anförts i motionen, kyrkostyrelsens skrivelse 2009:6 Vigsel och äktenskap kan ha en påverkan på kyrkan som gör att skrivelsen har en karaktär av ’annan bestämmelse’. Kyrkorättsnämnden finner därför skäl att yttra sig över motionen.” Utifrån kyrkorättsnämndens bedömning att 2009 års beslut utgör en särskild bestämmelse gäller beslutet tills det att det annullerats. Den naturliga följden blir att särskild beslutsordning ska åberopas.

Den läromässiga frågan utgår från ett ställningstagande till Augsburgska bekännelsens artikel 7. Läronämnden, inklusive alla Svenska kyrkans biskopar, berör temat åsikts- och handlingsfrihet i ”äktenskapsfrågan” i sin kommentar till motion 2026:76: ”Läronämnden konstaterar att Svenska kyrkan rymmer olika förståelser av äktenskapet. Enighet i evangeliets lära och sakramentens förvaltning gör det möjligt att härbärgera teologisk olikhet i frågor som inte är konstitutiva för kyrkan. (Den augsburgska bekännelsen, artikel VII, Ln 2023:3y). Förståelsen av äktenskapet är för Svenska kyrkan en sådan icke-konstitutiv fråga. Läronämnden betonar att äktenskapet i evangelisk-luthersk tradition är en samhällelig ordning och inte ett sakrament.” Utifrån denna förståelse av äktenskapet som en icke-konstitutiv fråga gäller 2009 års beslut. En icke-konstitutiv fråga i kyrkan kan inte i sig ligga till grund för behörighet att vigas till präst.

Den sammantagna kyrkorättsliga och läromässiga bedömningen blir ofrånkomligen att Svenska kyrkan har två erkända äktenskapssyner, helt i linje med kyrkostyrelsens ovan citerade kommentar att ingen präst ska tvingas att mot sin övertygelse ”viga par av samma kön”. Kyrkostyrelsen utvidgar det i samma citerade text till ”musiker, kyrkvaktmästare eller annan person i kyrkans tjänst”.

Min åsikt, tillsammans med många i och utanför vår kyrka, är att Svenska kyrkan ska hålla fast vid den inkluderande linje som redan tydligt lagts fast. Att vilja besluta om en exkluderande linje, därtill i strid med kyrkoordningen, vore en olycksväg för Svenska kyrkan såväl inomkyrkligt som ekumeniskt. Det som bestämts som en icke-konstitutiv fråga kan inte utgöra grund för kyrkosplittring vare sig inåt eller utåt.

Hans Weichbrodt

Särskild mening 3

Vi instämmer i det särskilda yttrande som lämnats av Emma Hedlundh och Mattias Rosenquist.

Karin Enerbäck och Per-Eric Lindgren

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2026:4y

Vigsel och äktenskap

Läronämndens yttrande över motion 2026:76

Motionärerna vill att kyrkomötet beslutar att Svenska kyrkan endast har *en* äktenskapssyn. Begreppet *äktenskapssyn* är inte en entydig dogmatisk kategori utan ett samlingsbegrepp för ställningstaganden av olika slag. Svenska kyrkan har inte enbart *en* äktenskapssyn, däremot har Svenska kyrkan *en* vigselordning, och viger par av både olika och samma kön.

Motionen föreslår kyrkomötet att besluta att det inte ska gå ”att hänvisa till 2009 års beslut för att inte viga samkönade par”. Läronämnden har tidigare preciserat innebörden av 2009 års beslut. År 2015 förtydligade läronämnden att beslutet innebär att det är kyrkan som helhet och inte den enskilda prästen som ansvarar för människors tillgång till de kyrkliga handlingarna. Ansvaret för att vigsel erbjuds i Svenska kyrkan åvilar församlingen och ytterst kyrkoherden. (Ln 2015:12y, Ln 2016:8y, Ln 2017:4y).

Läronämnden konstaterar att Svenska kyrkan rymmer olika förståelser av äktenskapet. Enighet i evangeliets lära och sakramentens förvaltning gör det möjligt att härbärgera teologisk olikhet i frågor som inte är konstitutiva för kyrkan. (Den augsburgska bekännelsen, artikel VII, Ln 2023:3y). Förståelsen av äktenskapet är för Svenska kyrkan en sådan icke-konstitutiv fråga. Läronämnden betonar att äktenskapet i evangelisk-luthersk tradition är en samhällelig ordning och inte ett sakrament.

I sina vigningslöften lovar prästen att följa kyrkans ordning. Det faktum att Svenska kyrkan rymmer olika förståelser av äktenskapet undantar inte ämbetsbäraren från ansvaret att vara lojal med Svenska kyrkans vigselordning. Detta betyder att ett äktenskap mellan personer av samma kön också erkänns som ett äktenskap av den präst som personligen företräder en annan förståelse av äktenskapet. Den teologiska mångfalden ska inte ta sig uttryck i ett underkännande av människors äktenskap.

Uppsala den 27 augusti 2026

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Elin Hyldéen Gärtner, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Ulrica Fritzson, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Teresia Boström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Ninna Edgardh, Johanna Gustafsson Lundberg, Helena Inghammar, Håkan Möller, Jesper Svartvik, Mikael Winninge och Johannes Zeiler.

Biskop Marika Markovits har deltagit i nämndens överläggningar men var inte närvarande vid beslutstillfället.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2026:4y

Vigsel och äktenskap

Kyrkorättsnämndens yttrande över motion 2026:76

I motionen föreslås följande. Kyrkomötet beslutar att Svenska kyrkan har *en* äktenskapssyn och *en* gemensam ordning för vigsel, enligt vilken kyrkan viger par av samma och olika kön, och att det därför inte går att hänvisa till 2009 års beslut för att inte viga samkönade par.

Kyrkorättsnämnden finns för att särskilt granska och yttra sig över förslag till ändringar i bestämmelser som beslutas av kyrkomötet. Kyrkorättsnämnden ska yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen och i andra bestämmelser som beslutas av kyrkomötet och som finns i en skrivelse från kyrkostyrelsen eller kyrkomötets presidium eller i en motion. Detta framgår av 4 kap. 22 och 27 §§ Kyrkomötets beslut (SvKB 2025:5) om Arbetsordning för kyrkomötet.

Kyrkorättsnämnden tolkar det som att, i vart fall utifrån vad som anförs i motionen, kyrkostyrelsens skrivelse 2009:6 Vigsel och äktenskap kan ha en påverkan på kyrkan som gör att skrivelsen har en karaktär av ”annan bestämmelse”. Kyrkorättsnämnden finner därför skäl att yttra sig över motionen.

Kyrkorättsnämnden har i flera yttranden (se bl.a. 2018:2y, 2021:4y och 2025:8y) framhållit att ändringar i kyrkoordningen som inte är rent triviala men rör frågor av principiell betydelse behöver beredas på ett sådant sätt att olika konsekvenser blir väl belysta. Det är inte givet på förhand vad detta ska betyda i fråga om ett visst förslag. Med rent triviala ändringar avses primärt rättelser och liknande som inte innebär någon egentlig saklig förändring. Ändringar av principiell betydelse är regelmässigt föremål för utredning och därtill en sådan bredare granskning som en remissbehandling medför. Kyrkorättsnämnden anser att det sagda även bör gälla ett sådant ändringsförslag som aktualiseras i motionen.

Kyrkorättsnämnden konstaterar att det i motionen framlagda förslaget inte har varit föremål för utredning och en sådan bredare granskning som en remissbehandling medför. Kyrkorättsnämnden anser att den begärda ändringen behöver en allsidig utredning av förslaget och dess konsekvenser.

Uppsala den 28 augusti 2026

På kyrkorättsnämndens vägnar

Peter Weiderud, ordförande

Samuel Holmedal, sekreterare

Närvarande och beslutande: Peter Weiderud, ordförande, Sören Olsson, Mattias Benke, Kenneth B Ferm, Margareta Nisser-Larsson, Anna-Lena Järvstrand, Charlotta Lind, Mats Törnered och biskop Susanne Rappmann.

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets yttrande 2026:4y

Vigsel och äktenskap

Till tillsyns- och uppdragsutskottet

Gudstjänstutskottets yttrande över motion 2026:76 Vigsel och äktenskap, i de delar som rör gudstjänsten och kyrkohandboken

Utskottet konstaterar att den ordning för vigselgudstjänst som finns i Kyrkohandbok för Svenska kyrkan är väl genomarbetad och ändamålsenlig. Ordningen är inte beroende av könsidentiteten hos dem som önskar ingå äktenskap. Denna vigselordning är en och gemensam för hela Svenska kyrkan. Utskottet vill, i linje med läronämndens yttrande, betona ämbetshavarens lojalitet med Svenska kyrkans ordning, däribland dess vigselordning. Vidare vill utskottet uppmuntra till pastoral reflektion över hur en vigselgudstjänst är en del av ett helhetsarbete avseende likabehandling och inkludering.

Till yttrandet finns ett särskilt yttrande.

Uppsala den 30 september 2026

På gudstjänstutskottets vägnar

Fredrik Stiernstedt, ordförande

Karin Tillberg, sekreterare

Beslutande: Fredrik Stiernstedt, ordförande, Anna Rapakko, Fredrik Ericsson, Hilde Klasson, Johan Lindman, Barbro Wiskari, Lisa Tegby, Johannes Imberg, Karin Långström, Sven Milltoft, Anne Bjurström, Sofija Lazić Pedersen, Kristina Hyse, Patrik Nordgren och Erik Johansson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Henning Larsson, Sofie Halvarsson, Anna-Karin Bengtsdotter, Knapp Anna Eriksson, Catharina Carlsson, Elin Lockneus, Anna Lindgren, Leif Aruhn-Solén, Helén Lindbäck, Marja Sandin-Wester, Gunilla Zuleta, Anna Ekström, Elisabeth Werner, Fredrik Unger och Ida Kortz.

Biskop Ulrica Fritzson har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskilt yttrande

Jag menar att gudstjänstutskottet inte har någon anledning att yttra sig om motion 2026:76, eftersom motionen inte berör någon handboksfråga.

Erik Johansson

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2026:5y

Vigsel och äktenskap

Läronämndens yttrande över tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:2

Läronämnden har behandlat tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:2 med anledning av motion 2026:76 och finner att utskottets förslag till beslut inte strider mot Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Utskottets förslag till beslut rör dock omständigheter som vid vidare beredning kan komma att sorteras inom 11 kap. 17 § första stycket kyrkoordningen.

Uppsala den 20 oktober 2026

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Karin Sarja, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Ulrica Fritzson, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Teresia Boström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Ninna Edgardh, Helena Inghammar, Mikael Winninge och Johannes Zeiler.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:3

Överprövning av fastighetsaffärer

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:5, överprövning av fastighetsaffärer. Utskottet delar läronämndens bedömning att stiften måste ha reella möjligheter att ta ansvar för ett gott förvaltarskap och att kyrkostyrelsens endast undantagsvis bör utöva tillsyn över stift och församlingar. Utskottet föreslår att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns två reservationer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att
1. avslå motion 2026:5, punkt 1,
2. avslå motion 2026:5, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2026:5 av Göran Aspgren, Överprövning av fastighetsaffärer

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda
1. kyrkostyrelsens möjlighet att överpröva församlingars och stifts försäljningar av fastigheter och andra för Svenska kyrkan viktiga egendomar,
2. möjligheten till materiell beslutsprövning av beslut i församlingar och stift.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2026:5 i Ln 2026:2y, *bilaga*.

Bakgrund

Lagen om Svenska kyrkan och kyrkoordningen

Av 6 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan följer att kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ samt att kyrkomötet inte får besluta i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller stifts uppgift att besluta i. Samma reglering finns också i 10 kap. 1 § andra stycket kyrkoordningen.

Av inledningstexten till kyrkoordningens andra avdelning framgår bland annat att Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling och att församlingen är den

primära enheten inom kyrkan. Församlingen har lokalt självstyre men är samtidigt en del av ett stift och av Svenska kyrkan som trossamfund.

I 2 kap. 4 § kyrkoordningen stadgas en likställighetsprincip som innebär att en församling ska behandla dem som tillhör församlingen lika om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Ett kyrkorum kan tas ur bruk efter beslut av församlingen eller, i pastorat, av pastoratet. Beslutet ska föregås av samråd med stiftsstyrelsen och fastställas av denna för att gälla. Om församlingen motsätter sig åtgärden krävs särskilda skäl för att pastoratet ska få besluta om den (40 kap. 7–8 §§ kyrkoordningen).

I kap. 47 kyrkoordningen finns bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen för församlingar och pastorat. Enligt 47 kap. 1 § ska församlingen ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Församlingen ska ha en ekonomisk ställning som utgör en betryggande buffert för ekonomiska påfrestningar. Om en församling ingår i ett pastorat ska det som sägs om församlingar i stället gälla pastoratet. Av 47 kap. 2 § följer att församlingen ska förvalta sina medel på ett sådant sätt att kravet på god avkastning och betryggande säkerhet tillgodoses. Medlen ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar. Kyrkofullmäktige ska utfärda närmare bestämmelser om hur medlen ska förvaltas. I 40 kap. 3 § stadgas att när en upphandling görs ska man utnyttja de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt genomföra den affärsmässigt. Vid upphandling ska alla anbudsgivare, anbudssökande och anbud behandlas utan ovidkommande hänsyn. Av 40 kap. 12 § följer att det för församling eller pastorat, ska finnas en lokalförsörjningsplan. Kyrkorådet ska minst vart fjärde år pröva om det ska ske en ändring av lokalförsörjningsplanen. Om inget förslag till ändring utarbetas ska skälen för detta anmälas till kyrkofullmäktige.

I 57 kap. kyrkoordningen finns bestämmelser om beslutsprövning av beslut som har fattats av församlingar, pastorat, samfälligheter och stift. Enligt 57 kap 8 § sjätte stycket får ett beslut tas upp till beslutsprövning endast om det inte finns särskilda bestämmelser om överklagande i lag, annan författning eller kyrkoordningen. Beslutsprövning får inte heller ske av beslut av rent förberedande eller rent verkställande art, beslut som har fattats av ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte enligt 4 kap. 23 § eller beslut som har fattats av domkapitlet. Av 57 kap. 9 § framgår att domkapitlet som första instans prövar frågor om beslutsprövning av beslut som har fattats av en församling, ett pastorat eller en kyrklig samfällighet för särskilda uppgifter. Frågor om beslutsprövning av beslut som har fattats av ett stift eller en tillsättningsnämnd enligt 34 kap. 12 § prövas av Svenska kyrkans överklagandenämnd. Grunderna för beslutsprövningen anges i 57 kap. 10 §. Av bestämmelsen framgår att ett beslut ska upphävas om det inte har tillkommit i rätt ordning, avser något som inte är en angelägenhet för den aktuella församlingen, pastoratet, samfälligheten eller stiftet, har fattats av ett organ som har överskridit sina befogenheter eller strider mot kyrkoordningen, någon annan kyrklig bestämmelse eller någon rättsregel som Svenska kyrkan har att följa. Liksom gäller vid kommunal laglighetsprövning finns inte utrymme för den överprövande instansen att bedöma beslutets lämplighet. Prövningen får endast göras i relation till de grunder som anges i 57 kap. 10 § kyrkoordningen.

Svenska kyrkans överklagandenämnd

Svenska kyrkans överklagandenämnd är en självständig nämnd som kan överpröva beslut fattade i Svenska kyrkan. Överklagandenämnden har vid flera tillfällen behandlat ärenden som rör fastighetsförsäljningar där man i överklagandet hävdat att försäljningen strider mot kyrkoordningens bestämmelser om god ekonomisk hushållning, likställighetsprincipen och/eller god medelsförvaltning. I beslut 2001/08 prövades en försäljning mot bakgrund av kraven på god ekonomisk hushållning i verksamheten och god avkastning i medelsförvaltningen. I beslut 2004/02 prövades om en fastighetsförsäljning som inte skett till den som lämnat det högsta anbudet stod i strid med kyrkoordningens bestämmelser. I beslut 2010/23 behandlades frågor om försäljning till underpris samt påstådda brister i beredningen och jäv. I samtliga fall har överklagandena avslagits. Överklagandenämnden konstaterar i sitt beslut 2001/08 att kyrkoordningens bestämmelse om upphandling inte kan tillämpas i dessa fall. Enligt Överklagandenämnden bör i princip samma krav på affärsmässighet, konkurrens och objektivitet gälla vid försäljning av egendom som vid upphandling. Det konstateras dock att kyrkoordningen inte innehåller någon motsvarande uttrycklig reglering för detta. Inte heller medför likställighetsprincipen i detta fall något krav på att försäljningen skall ske genom offentligt utbjudande. Likställighetsprincipen gäller nämligen inte när en församling eller samfällighet köper eller säljer fastigheter.

Handledning i fastighetsförvaltning

Skriften *Handfast* är en handledning i fastighetsförvaltning och upphandling som är framtagen av kyrkokansliet i Uppsala i samverkan med stift, församlingar och pastorat som en del av genomförandet av kyrkomötets beslut *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningssystem* (KsSkr 2016:6, EE 2016:1, KmSkr 2016:7).

Av handledningen framgår att alla pastorat, och församlingar som inte ingår i pastorat, ska ha en lokalförsörjningsplan. som ska vara ett strategiskt redskap i arbetet med att säkerställa en långsiktigt hållbar resursanvändning. Lokalförsörjningsplanen ska omfatta minst tio år och vara samordnad med den långsiktiga verksamhetsplaneringen.

Enligt handledningen kan en försäljning av en fastighet bli aktuell om lokalförsörjningsplanen visar att den inte behövs i verksamheten. En försäljning är ett oåterkalleligt beslut, och därför behöver behovsutredningen bottna i en ordentlig problembeskrivning. Förstudie och fördjupade utredningar kan visa på olika alternativ till en försäljning. För fastigheter som ligger i centrala lägen och i utvecklingsområden, kan det finnas skäl att behålla fastigheten för att vänta in en värdehöjning. Då är det viktigt att göra en ekonomisk jämförelse av olika alternativ där både investeringar samt årliga intäkter och kostnader finns med. När beslut fattats om att den bästa långsiktiga lösningen är en försäljning, startar genomförandet med att upphandla en mäklare. Upphandling av mäklartjänster ska ske affärsmässigt genom konkurrensutsättning. Beslut om försäljning av en fastighet måste fattas av kyrkofullmäktige och att det är församlingens eller pastoratets firmatecknare som skriver under köpekontraktet.

Stiftens tillsyn

Enligt 57 kap. 1 § kyrkoordningen har stiftet tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och pastorat. Tillsynen omfattar bland annat råd, stöd och hjälp i förvaltningsfrågor, vilket innefattar fastighetsförvaltningen. Stiftet förvaltar inte själv för-

samlingarnas eller pastoratens fastigheter, men utövar tillsyn genom att ge vägledning, och stöd samt genom kontroll av att förvaltningen sker i enlighet med lagar, förordningar, samt kyrkoordningen. I samband med kyrkoordningsändringar avseende stiftens tillsyn, där stiftets ansvar för att genomföra förvaltningstillsyn förtydligades, bedömdes att just ärenden om fastighetsförvaltning var ett område där det ofta behövs en mer omfattande kompetens än den som finns på lokalplanet, särskilt hos mindre enheter (KsSkr 2012:5).

Tidigare behandling i kyrkomötet

I ekonomi- och egendomsutskottets betänkande Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningssystem (EE 2016:1) behandlades kyrkostyrelsens skrivelse 2016:6. I skrivelsen föreslogs bland annat att rollfördelningen mellan församlingar/-pastorat, stift och nationell nivå inom fastighetsförvaltningen skulle tydliggöras och att det i varje församling eller pastorat skulle finnas en lokalförsörjningsplan. Det uppgavs i skrivelsen att församlingar och pastorat behövde överväga sitt fastighetsinnehav och effektivisera sin fastighetsförvaltning i syfte att säkerställa sin tillgång till ändamålsenliga lokaler till rimliga kostnader. Inom ramen för stiftens uppgift att främja en god lokal förvaltning och ha tillsyn i förvaltningsfrågor måste församlingarnas och pastoratens hantering av fastigheter inklusive kyrkobyggnader uppmärksammas särskilt. Svenska kyrkan på nationell nivå skulle tillhandahålla övergripande stödfunktioner för fastighetsförvaltningen inom kyrkan och stödja stiften i deras uppgift att främja en god fastighetsförvaltning, vilket skulle tydliggöras i kyrkoordningen. Därutöver föreslogs att kyrkostyrelsen i samverkan med stiften skulle erbjuda kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte i frågor rörande fastighetsförvaltning samt säkerställa att det utarbetas handledningar för upphandling och fastighetsförvaltning. Utskottet ställde sig bakom förslagen i skrivelsen och kyrkomötet beslutade om bifall.

I ekonomiutskottets betänkande E 2023:8 behandlades motion 2023:37 vari det föreslogs att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till regler i kyrkoordningen kring försäljning av kyrkor och andra fastigheter. Utskottet konstaterade att församlingar och pastorat äger och fritt förfogar över ett stort antal fastigheter och byggnader. I kyrkoordningen finns bestämmelser kring hur ett kyrkorum får tas ur bruk, däremot saknas regelverk kring försäljning av kyrkobyggnader och fastigheter. Utskottet menade att frågan om försäljning av fastigheter var en fråga för den lokala fastighetsägaren utifrån de lokala förutsättningarna och att frågan inte kunde hanteras genom generella bestämmelser i kyrkoordningen. Man bedömde dock också att det finns omfattande allmänna regelverk för fastighetsförsäljning och att situationen är särskilt komplex i Svenska kyrkan då många byggnader är kulturhistoriskt värdefulla eller ligger i direkt anslutning till begravningsplats. Den nationella nivån kan vid dessa förhållanden bistå med kompetens, men då i en rådgivande roll. Utskottet anmärkte mot den bakgrunden att det såg fram emot den av kyrkomötet beslutade kommande handledningen för fastighetsförvaltning och upphandling som stöd för församlingar pastorat och stift. Utskottet föreslog avslag på motionen, och kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:5.

Utskottet ansluter sig till läronämndens yttrande där det framhålls att det finns ett nära samband mellan teologi och organisation och att stiften utövar tillsyn genom domkapitlen och biskoparnas tillsynsansvar. För att denna ordning ska kunna upprätthållas krävs att stiften ges reella möjligheter att ta ansvar för ett gott förvaltarskap. Utskottet delar vidare läronämndens uppfattning att det enligt Svenska kyrkans kyrkosyn endast undantagsvis är möjligt för kyrkostyrelsen att utöva tillsyn över stiften och församlingarna.

Utskottet konstaterar därutöver att stift och församlingar är självständiga juridiska personer med eget ansvar för såväl sin verksamhet som sina tillgångar, däribland fastighetsbeståndet. Ett genomförande av motionärens förslag skulle innebära en betydande inskränkning i församlingarnas och stiftens självstyre och riskera att rubba den ansvarsfördelning som råder inom Svenska kyrkan. Utskottet noterar även att det är oklart hur det ekonomiska ansvaret skulle fördelas i en ordning där beslut i fastighetsfrågor i större utsträckning kan överprövas eller underställas prövning av annan nivå.

Vidare bedömer utskottet att en utökad möjlighet till överprövning eller beslutsprövning riskerar att leda till ett ökat antal anmälningar och överklaganden som inte primärt grundar sig på misstankar om oegentligheter, utan snarare på olika uppfattningar om fastigheternas användning eller bevarande. En sådan ordning skulle enligt utskottets mening kunna medföra en mindre ändamålsenlig och effektiv hantering av dessa frågor. Mot denna bakgrund anser utskottet att motionen ska avslås.

Uppsala den 2 oktober 2026

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande

Monika Tham, sekreterare

Beslutande: Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande, Roine Olsson, Kicki Halldin, Helen Coughlin-Ribb, Anna Karin Slunge, Christina Södling, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Margareta Nisser-Larsson, Hanna Hesser Nordin, Eva Hallström, Agneta Eriksson, Jonatan Hanson, Fredrik Ottesen och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carl-Michael Palmér, Johannes Fransson, Ingvor Arnoldsson, Karin Enerbäck, Per-Eric Lindgren, Victor Backström, Eva-Karin Torhem Arnell, Anders Bromée, Bertil Wennberg, Agneta Ahlblom, Lisa Gerenmark, och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Fredrik Modéus och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till förmån för bifall till motion 2026:5.

Agneta Eriksson

Reservation 2

Jag reserverar mig till förmån för motion 2026:5. Materiell beslutsprövning, det vill säga beslutsprövning där ett besluts kvalitet och lämplighet ska vara möjlig att göra, finns inte i dag för domkapitlet när det gäller beslut på församlingsnivå. En sådan möjlighet skulle inte innebära att kyrkostyrelsen skulle vara den instans som tar hand om en sådan prövning ifall ett sådant regelverk fanns på plats. Kring detta fanns ett missförstånd under utskottets överläggning.

Jonas Noréus

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2026:2y

Kyrkosyn och överprövning av fastighetsaffärer

Läronämndens yttrande över motion 2026:5

Läronämnden har tidigare konstaterat att ”det finns ett tydligt samband mellan teologi och organisation. I en evangelisk-luthersk kyrka ska teologin ligga till grund för kyrkans organisering.” (Ln 2025:4y). Stiften utövar tillsyn genom domkapitlen och biskoparnas tillsynsansvar. I Svenska kyrkan är samspelet mellan församlingar, pastorat och stift väsentligt ur ett läroperspektiv (jfr Ln 2012:2y). I detta samspel är det därför nödvändigt att stiften, som ett uttryck för vår kyrkas episkopala struktur, har en reell möjlighet att ta ansvar för ett gott förvaltarskap. Läronämnden vill betona att det enligt Svenska kyrkans kyrkosyn endast undantagsvis är möjligt för kyrkostyrelsen att utöva tillsyn över stiften och dess församlingar.

Uppsala den 27 augusti 2026

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Karin Tillberg, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Ulrica Fritzson, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Teresia Boström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Ninna Edgardh, Johanna Gustafsson Lundberg, Helena Inghammar, Håkan Möller, Jesper Svartvik, Mikael Winninge och Johannes Zeiler.

Biskop Marika Markovits har deltagit i nämndens överläggningar men var inte närvarande vid beslutstillfället.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:4

Digital säkerhet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:14 i vilken det föreslås att kyrkostyrelsen uppdras att prioritera arbetet med den digitala säkerheten och söka samarbete med andra parter. Tillsyns- och uppdragsutskottets bedömning är att arbetet med den digitala säkerheten som bedrivs av den nationella nivån i samverkan med stift, församlingar, pastorat och med externa parter utförs på ett kompetent och framåtsyftande sätt. Mot den bakgrunden föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:14.

Motionens förslag

Motion 2026:14 av Caroline Åkerhielm, Digital säkerhet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att prioritera arbetet med den digitala säkerheten och söka samarbete med andra parter.

Bakgrund

Av 10 kap. 3 § sjunde punkten i kyrkoordningen följer att kyrkostyrelsen ska ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem. Med gemensamma datasystem avses sådana system som är nödvändiga för verksamheten i kyrkans församlingar, pastorat, stift samt på den nationella nivån.

Närmare bestämmelser om kyrkobokföring och andra register finns i 56 kap. kyrkoordningen. Kapitlet innehåller bestämmelser av ramkaraktär med ett bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda de kompletterande bestämmelser som kan behövas. Genom beslut vid 2005 år kyrkomöte har kyrkostyrelsen även getts behörighet att bestämma om användningen av Svenska kyrkans gemensamma datasystem. Därmed klargjordes kyrkostyrelsens ansvar även för andra gemensamma datasystem än kyrkobokföringssystemet. Som exempel på vad som skulle kunna regleras i närmare bestämmelser nämns i förarbetena (kyrkostyrelsens skrivelse 2005:11 och organisationsutskottets betänkande 2005:3) Svenska kyrkans e-postsystem, kyrknätet med tillhörande it-säkerhet och kyrkobokföring. Därmed är det tänkt att såväl en större

säkerhet som förbättrad kvalitet ska kunna uppnås. Kyrkostyrelsen uttalade följande i sin skrivelse:

> Det är vidare rimligt att utgå från att verksamheten över tiden kommer att ställa allt större krav på systemens tillgänglighet och tillförlitlighet. Den tekniska utvecklingen på dataområdet sker mycket snabbt. Nya versioner som kräver ständiga uppgraderingar innebär en större risk för att utvecklingen lokalt kommer att ske olika snabbt. Eventuella önskemål hos lokala och regionala enheter att ha kvar sina egna system måste vägas mot det samlade behovet av effektiva och säkra system för Svenska kyrkan som helhet.

Kyrkostyrelsen har utfärdat närmare bestämmelser om Kyrkobokföring i Svenska kyrkan (SvKB 2009:9), Kyrksam (SvKB 2014:1), anslutning till Svenska kyrkans gemensamma e-postsystem (SvKB 2015:4) och anslutning till Svenska kyrkans nätverk (SvKB 2024:1).

När det gäller uppgifter som behöver skyddas finns en inomkyrklig sekretessreglering i 54 kapitlet kyrkoordningen. Där finns bland annat bestämmelser om förbud mot att röja vissa uppgifter i kyrkobokföringen (54 kap 9 §), förbud mot att röja uppgifter om säkerhetsåtgärder (54 kap. 10 §) och förbud mot att röja uppgifter kopplat till kyrklig beredskap (54 kap. 10 a §).

Av 57 kap. 1 § kyrkoordningen framgår att stiftet ska ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och pastorat. I tillsynen ingår även råd, stöd och hjälp i förvaltningsfrågor. Tillsyn över kyrkobokföring och även den faktiska användningen av gemensamma datasystem torde rymmas inom denna stiftets tillsyn.

Utöver bestämmelserna i kyrkoordningen är vidare dataskyddsförordningen (EU 2016/679) i stor utsträckning tillämplig på de register som räknas upp i 56 kap. kyrkoordningen, då med Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) som tillsynsmyndighet.

Svenska kyrkans gemensamma datasystem är tillgängliga för kyrkans anställda via kyrknätet, som är Svenska kyrkans interna it-nätverk. Kyrknätet är ett skyddat nätverk och utrustat med ett antal säkerhetslösningar.

Svenska kyrkan utsattes hösten 2023 för en it-attack med utpressningsförsök. Svenska kyrkan utsätts också regelbundet för olika typer av attacker. Det kan vara försök till överbelastningsangrepp, där mängder av uppkopplade enheter attackerar kyrknätet samtidigt för att försöka försvaga systemet. För att motverka sådana attacker finns en säkerhetsmässig uppdatering av kyrknätet. Jämfört med det ”gamla” kyrknätet ökar ansvaret för nationell nivå. Efter incidenten 2023 har kyrkostyrelsen beslutat om bestämmelser om anslutning till Svenska kyrkans nätverk (SvKB 2024:1), där det bland annat finns krav på konton och it-utrustning för att vara ansluten till kyrknätet.

Enligt kyrkokansliet bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt arbete med informationssäkerhet och cybersäkerhet för att skydda Svenska kyrkans information, digitala system och tjänster:

Cybersäkerhet/it-säkerhet

Cybersäkerhetsarbetet utgår från etablerade ramverk, där NIST Cybersecurity Framework (CSF) 2.0 används som stöd för att utveckla förmågan att förebygga, upptäcka och hantera cyberrelaterade händelser. Som en del av arbetet finns en etablerad säkerhetsövervakning (SOC) som möjliggör kontinuerlig övervakning och analys av

säkerhetshändelser. Detta stärker förmågan att tidigt upptäcka och hantera angrepp och andra säkerhetsincidenter.

Samverkan med externa aktörer är också en viktig del av cybersäkerhetsarbetet och omfattar bland annat leverantörer, säkerhetsföretag och relevanta myndigheter.

Informationssäkerhet

Kyrkokansliet bedriver ett systematiskt informationssäkerhetsarbete med utgångspunkt i kraven och principerna i ISO/IEC 27001. Arbetet bedrivs enligt uppdrag i första hand till den nationella nivån. Samtidigt har kyrkostyrelsen tagit beslut om att den informationssäkerhetsutbildning som tagits fram är obligatorisk för hela Svenska kyrkan. Informationssäkerhetsarbetet bedrivs i samverkan med it-säkerhet och dataskydd, där ett gemensamt och koordinerat arbetssätt, tillsammans med stiften, bidrar till att stärka den samlade säkerhetsförmågan inom Svenska kyrkan.

Arbetet har under de senaste åren successivt utvecklats och stärkt organisationens förmåga att skydda information, hantera säkerhetsrisker och uppfylla relevanta krav. Samtidigt kvarstår ett antal utvecklingsområden för att ytterligare stärka styrningen och den långsiktiga förmågan inom informationssäkerhet. Bland annat pågår arbete med att etablera och vidareutveckla styrande dokument, etablera gemensamma processer för riskhantering och för incidenthantering samt stärka förvaltningsmodellen med informationssäkerhetsperspektiv. Informationssäkerhet behöver även integreras tydligare i projektstyrning, förändringsarbete och införande av AI-lösningar.

Dessutom pågår arbete med att ta fram ett gemensamt arbetssätt för informationssäkerhetsklassning, märkning av information och gemensamma skyddsnivåer. Syftet är att skapa en enhetlig och riskbaserad grund för skyddet av organisationens information samt att säkerställa att lämpliga säkerhetsåtgärder införs utifrån informationens skyddsbehov. Detta omfattar bland annat behörighetsstyrning, multifaktorautentisering, loggning, säkerhetskopiering och återställningsförmåga.

Mot bakgrund av en ökad digitalisering, en växande användning av AI, ökade externa beroenden samt ett försämrat säkerhetsläge ökar kraven på organisationens styrning, samordning och genomförandeförmåga inom informationssäkerhetsområdet.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Vid kyrkomötet 2014 behandlades en motion med förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att se över vilken säkerhet som finns för digitalt lagrade uppgifter inom alla nivåer hos Svenska kyrkan och hur uppgifterna kan skyddas. Tillsyns- och uppdragsutskottet uttryckte i betänkandet TU 2014:6 att det sannolikt alltid kommer att finnas behov av löpande översyn och utvecklingsarbete vad gäller utformningen av Svenska kyrkans gemensamma datasystem och hanteringen av desamma. Vidare uttryckte utskottet uppfattningen att de system som finns framtagna får bedömas ha ett adekvat skydd och att de även hanteras på ett i huvudsak korrekt sätt.

I kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2024:6 behandlades en motion med förslag till kyrkomötet att besluta om att uppdra åt kyrkostyrelsen att låta producera en digital säkerhetsutbildning för alla anställda, förtroendevalda och volontärer i Svenska kyrkan. Utskottet ansåg med anledning av den information som lades fram i bakgrundsbeskrivningen att motionen skulle anses besvarad. I informationen i bakgrundsbeskrivningen gavs som exempel en beskrivning av ett arbete med att ta fram en digital säkerhetsutbildning för alla medarbetare i Svenska kyrkan som en del i ett större arbete att stärka säkerhetskulturen inom Svenska kyrkan. Förstärkningen av

säkerhetskulturen ska göras mot bakgrund av att det pågående kriget i Sveriges närhet, det ökade hotet från extremister och terrorister samt ett hårdnande klimat med en etablering av organiserad brottslighet i Sverige. Målet med utbildningen är att en förhöjd kunskapsnivå kring säkerhet försvårar för attentatspersoner att lyckas samt motverkar att Svenska kyrkan väljs som mål. Målet är också att begränsa skadeverkningarna om Svenska kyrkan skulle utsättas för våldshandlingar.

Samverkan

Svenska kyrkan har, enligt kyrkokansliet, kontakt med Regeringskansliet och myndigheter, exempelvis Myndigheten för civilt försvar, Myndigheten för psykologiskt försvar, Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) och Försvarsmakten i olika frågor som rör säkerhet, informationssäkerhet och beredskap. I utbildningar som Säkerhetskultur i Svenska kyrkan (se ovan i föregående stycke), som är en obligatorisk utbildning i informationssäkerhet, och beredskapsplaneringsutbildningar används material från bland annat dessa myndigheter.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:14.

Inför tillsyns- och uppdragsutskottets beredning av motionen erhölls en föredragning om arbetet med it- och informationssäkerhet av medarbetare från kyrkokansliet. Dessa verksamheter kräver ett ständigt utvecklingsarbete och utskottet bedömning är att det arbete som bedrivs av den nationella nivån i samverkan med stift, församlingar, pastorat och externa parter utförs på ett kompetent och framåtsyftande sätt. Utskottets uppfattning är att arbetet med den digitala säkerheten är prioriterat.

Uppsala den 1 oktober 2026

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande

Fredrik Selander, sekreterare

Beslutande: Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande, Roine Olsson Kicki Halldin, Helen Coughlin-Ribb, Anna Karin Slunge, Christina Södling, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Margareta Nisser-Larsson, Hanna Hesser Nordin, Eva Hallström, Agneta Eriksson, Lisa Gerenmark, Ronnie Nilsson och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carl-Michael Palmér, Johannes Fransson, Ingvor Arnoldsson, Karin Enerbäck, Per-Eric Lindgren, Victor Backström, Eva-Karin Torhem Arnell, Anders Bromée, Bertil Wennberg, Agneta Ahlblom och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Fredrik Modéus och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för att motionen ska anses besvarad.

Jonas Noréus

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:5

Läroformuleringar i kyrkoordningen

Sammanfattning

I betänkandet behandlar tillsyns- och uppdragsutskottet motion 2026:18 Läroformuleringar i kyrkoordningen. I motionen föreslås bland annat att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en översyn av kyrkoordningens inledningstexter i syfte att se över förhållandet mellan Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära å ena sidan, och kyrkans behov av att verka i sin samtid å den andra samt återkomma till kyrkomötet med förslag på eventuella ändringar.

Läronämnden menar att kyrkoordningens inledande texter väl uttrycker kyrkans kallelse, identitet och lärobildningsprocess, och mot bakgrund av läronämndens yttrande föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att
1. avslå motion 2026:18, punkt 1,
2. avslå motion 2016:18, punkt 2,
3. avslå motion 2016:18, punkt 3,
4. avslå motion 2016:18, punkt 4.

Motionens förslag

Motion 2026:18 av Daniel Engström, Läroformuleringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att
1. genomföra en översyn av kyrkoordningens inledande texter i syfte att se över förhållandet mellan Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära å ena sidan, och kyrkans behov av att verka i sin samtid å andra sidan,
2. tillse att översynen särskilt tillser att formuleringar om att kyrkan verkar ”i varje tid”, ”anpassas till nya förutsättningar” eller liknande inte ska kunna förstås som att Svenska kyrkans lära kan formas av dagsaktuell politisk opinion,
3. tillse att översynen prövar behovet av förtydliganden i kyrkoordningen som markerar att kyrkans samtidstolkning ska ske med utgångspunkt i Guds ord, Svenska kyrkans bekännelse och kyrkans kontinuitet genom tiderna,
4. återkomma till kyrkomötet med förslag på eventuella ändringar.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2026:18 i Ln 2026:3y, *bilaga*.

Bakgrund

Kyrkoordningen innehåller en inledande text av vilken det bland annat framgår att en huvuduppgift för kyrkoordningen är att ange de strukturer och beslutsformer som ger de bästa förutsättningarna för Svenska kyrkan att fullfölja sin kallelse. Härtill kommer uppgiften att bevara och stärka enheten och gemenskapen bland dem som tillhör Svenska kyrkan, mellan församlingar och stift och med hela den världsvida kyrkan. Kyrkoordningen behöver kontinuerligt ses över och anpassas till nya förutsättningar för att kunna fullfölja sin uppgift. Kyrkoordningen är beroende av det historiska arv som Svenska kyrkan bär med sig och den kulturella och sociala roll kyrkan har. Kyrkans organisation och uttrycksformer knyter an till det samhälle kyrkan är satt att verka i. Samtidigt måste kyrkoordningens bestämmelser stå i samklang med vad kyrkan tror, bekänner och lär.

Vidare stadgas i kyrkoordningens inledningstext att kyrkoordningen knyter samman teologi och juridik. Genom korta inledningar till kyrkoordningens avdelningar eller kapitel anges i en koncentrerad form bakgrunden och sammanhanget för de bestämmelser som finns i de följande paragraferna. Inledningarna innehåller långt ifrån allt vad Svenska kyrkan har att säga om de ämnen som behandlas i kyrkoordningen. När bestämmelserna tillämpas ska inledningarna fungera som teologiska motiveringar till bestämmelserna och kan därmed bli av betydelse för tolkningen.

Kyrkoordningens första avdelning är benämnd *Svenska kyrkan som evangelisk-lutherskt trossamfund.* Av inledningstexten till avdelningen framgår bland annat att kyrkans lära formuleras genom den teologiska reflektionen över vad tron och bekännelsen innebär. Det är en uppgift för enskilda kristna och kyrkan att i varje tid på nytt leva sig in i trons djup och klargöra dess innebörd. Läran uttrycks i trosbekännelser, i skrifter från kyrkans historia, i gudstjänstböcker och andra nutida dokument som kyrkan har bejakat. I fortlöpande samtal med andra traditioner, i förkunnelsen och gudstjänsten fortsätter Svenska kyrkan att utlägga sin tro.

I andra kyrkolagsutskottets betänkande från 1999 diskuteras vilken ställning kyrkoordningens inledningstexter ska ha. Utskottet hänvisade till läronämndens yttrande och uppgav att inledningstexterna ska uppfattas som en teologisk och läromässig bakgrund till kyrkoordningens bestämmelser i respektive avdelning. Texterna kastar ljus över det sammanhang i vilket de konkreta bestämmelserna är insatta och att de ger relief åt bestämmelsernas utformning. Inledningstexterna utgör inte någon heltäckande beskrivning av vad kyrkan har att säga om de ämnen som regleras i kyrkoordningen och är inte heller någon kortfattad utläggning av kristen tro. Andra kyrkolagsutskottet framhöll också vad juridiska sakkunniggruppen yttrat i frågan; att det inte bör göras ändringar enbart i en inledning utan samband med en ändring i en paragraf eftersom inledningarna framstår som en form av motiv till kapitlets paragrafer. (2KL 1999:1 s. 95 f)

I kyrkostyrelsens skrivelse Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet (KsSkr 2024:26) behandlas Svenska kyrkans roll och uppdrag i samhällslivet, och ett uttalande i sex punkter föreslogs. I skrivelsen uttalas att Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trossamfund och en öppen demokratisk folkkyrka. Det teologiska samtalet i Svenska kyrkan formas av det samhälle som vi lever i, den teologiska grund vi står på och i dialogen med de globala konfessionella och ekumeniska nätverk som Svenska kyrkan är en del av: Lutherska världsförbundet, Kyrkornas världsråd, ACT-alliansen och Europeiska kyrkokonferensen. Vidare konstaterar man att luthersk

tradition betonar att varje kristen har ett ansvar för att uttolka tron. Det fångas i tanken om det allmänna prästadömet. Brottningen med samtidens frågor utifrån tron är alltså en central del av kyrkans och varje kristen människas uppgift. Skrivelsen bereddes av Samhälls- och kulturutskottet tillsammans med flera motioner och yttranden, varvid utskottet i huvudsak välkomnade innehållet men föreslog vissa kompletteringar och ändringar i det föreslagna uttalandet. Utgången blev att kyrkostyrelsens ursprungliga uttalandeförslag inte antogs i oförändrad form; i stället föreslogs och antogs ett reviderat uttalande baserat på utskottets förslag.

Frågor avseende hur kyrkan ska förhålla sig till aktuella samhällsfrågor har vidare belysts i flera tidigare kyrkomötesärenden, bland annat i samhälls- och kulturutskottets betänkande Inga politiska ställningstaganden (SK 2025:2). I betänkandet behandlades motion 2025:93 där det föreslogs att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att hålla sig så långt bort från politiska ställningstaganden som möjligt. Utskottet framhöll i sina överväganden att evangeliet och den kristna tron oundvikligen får politiska konsekvenser. Det betyder inte att kyrkan är partipolitisk. Utskottet ville särskilt lyfta fram läronämndens yttrande, Ln 2025:10y, som bland annat säger att Svenska kyrkan har ansvar för samhällsfrågor i sitt uppdrag. Kyrkans tro, bekännelse och lära får alltid politiska konsekvenser. Kyrkomötet följde utskottets förslag och beslutade att avslå motion 2025:93.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:18.

Utskottet ansluter sig till läronämndens yttrande där det framhålls att kyrkans identitet och kallelse är att i varje tid förkunna evangelium, vilket sker utifrån kyrkans tro, bekännelse och lära och i relation till samtidens frågor. Läronämnden konstaterar att kyrkoordningens inledande texter väl uttrycker kyrkans kallelse, identitet och lärobildningsprocess. Mot denna bakgrund anser utskottet att motionen ska avslås.

Uppsala den 2 oktober 2026

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande

Monika Tham, sekreterare

Beslutande: Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande, Roine Olsson, Kicki Halldin, Helen Coughlin-Ribb, Anna Karin Slunge, Christina Södling, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Margareta Nisser-Larsson, Hanna Hesser Nordin, Eva Hallström, Agneta Eriksson, Jonatan Hanson, Fredrik Ottesen och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carl-Michael Palmér, Johannes Fransson, Ingvor Arnoldsson, Karin Enerbäck, Per-Eric Lindgren, Victor Backström, Eva-Karin Torhem Arnell, Anders Bromée, Bertil Wennberg, Agneta Ahlblom, Lisa Gerenmark, och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Fredrik Modéus och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till förmån för bifall till motion 2026:18.

Fredrik Ottesen

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2026:3y

Kyrkans lärobildning

Läronämndens yttrande över motion 2026:18

Kyrkans identitet och kallelse är att i varje tid förkunna evangelium. Det sker utifrån kyrkans tro, bekännelse och lära och i relation till samtidens frågor.

Läronämnden påminner om sitt yttrande Ln 2014:9y:

> Identiteten värnas genom att kyrkans förkunnelse med Kristus i centrum, i ord och handling bevarar traditionen genom att aktualisera, tolka och tillämpa den i varje ny tid. Det finns ett nödvändigt samband mellan tradition och förnyelse. Att detta samband vidmakthålls värnas av kyrkan som gemenskap.

I inledningen till kyrkoordningens första avdelning beskrivs kyrkans lärobildning som en dynamisk process:

> Kyrkans lära formuleras genom den teologiska reflektionen över vad tron och bekännelsen innebär. Det är en uppgift för enskilda kristna och kyrkan att i varje tid på nytt leva sig in i trons djup och klargöra dess innebörd.

Läronämnden konstaterar att kyrkoordningens inledande texter väl uttrycker kyrkans kallelse, identitet och lärobildningsprocess.

Uppsala den 27 augusti 2026

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Maria Södling, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Ulrica Fritzson, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Teresia Boström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Ninna Edgardh, Johanna Gustafsson Lundberg, Helena Inghammar, Håkan Möller, Jesper Svartvik, Mikael Winninge och Johannes Zeiler.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:6

Rättssäkerhet, effektivitet och jäv i domkapitlen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:22 om rättssäkerhet och effektivitet i domkapitlen och motion 2026:28 om jäv i domkapitel.

Tillsyns- och uppdragsutskottets bedömning avseende motion 2026:22 är att det gått alltför kort tid sedan kyrkomötet 2023 beslutande om nya handläggningsregler i domkapitlen för att det ska vara relevant att utvärdera dessa regler.

Tillsyns- och uppdragsutskottets bedömning avseende motion 2026:28 är att kyrkoordningens jävsregler ger domkapitlen ett bra stöd och att domkapitlen har en god förmåga att hantera även komplicerade jävssituationer.

Mot den bakgrunden föreslår utskottet att båda motionerna ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att
1. avslå motion 2026:22, punkt 1,
2. avslå motion 2026:22, punkt 2,
3. avslå motion 2026:28.

Motionernas förslag

Motion 2026:22 av Britt Björneke och Margareta Carlsson, Rättssäkerhet och effektivitet i domkapitlen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att
1. utvärdera effekten av de ändringar i kyrkoordningen som gjordes 2023 vad avser handläggningen i domkapitlen av ärenden om prövning av obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst,
2. utreda behovet av ytterligare åtgärder för att öka rättssäkerheten och effektiviteten i domkapitlen.

Motion 2026:28 av Fredrick Federley, Jäv i domkapitel

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i 9 kap. 6 § kyrkoordningen som innebär att i händelse av jäv för flertalet ledamöter i ett domkapitel får berört ärende överlämnas till annat domkapitel.

Bakgrund

Rättssäkerhet och effektivitet i domkapitlen

Frågan om att införa fler förfaranderegler i kyrkoordningen för domkapitlen aktualiserades 2016 i en utredning som presenterade sina slutsatser och förslag i *Promemoria med belysning av vissa rättssäkerhetsaspekter i nuvarande kyrkoordning.* Samma år yttrade sig tillsyns- och uppdragsutskottet vid behandlingen av motion 2016:8, Rättssäkerheten i domkapitlen, om behovet av en allmän översyn av förfaranderegelerna vid tillsynsärenden (TU 2016:3). Utskottet, som föreslog avslag på motionen föreslog kyrkomötet att informera kyrkostyrelsen om vad utskottet anfört om en bred översyn av förfaranderegelerna och andra närliggande frågor. Kyrkomötet biföll utskottets förslag. Som en följd av detta beslutade kyrkostyrelsens arbetsutskott 2020 om en utredning med uppdrag att dels överväga fler förfaranderegler i kyrkoordningen för domkapitlen, dels lämna förslag i några näraliggande frågor. I promemorian *Handläggningsregler i domkapitlen m.m.* presenterade utredningen förslag som, förutom handläggningsregler, gällde beslutsförhet i domkapitlet, frågor om egenhändigt undertecknande samt beslutsfattande på distans i domkapitel och i nämnderna på den nationella nivån. Promemorian remitterades under 2022 med blandat remissutfall. Till kyrkomötet 2023 lämnade kyrkostyrelsen i sin skrivelse (KsSkr 2023:4), Ändringar i kyrkoordningen m.m., förslag till ändringar i kyrkoordningen i de delar som fått brett stöd hos remissinstanserna.

Sammanfattningsvis föreslog kyrkostyrelsen ett antal ändringar i kyrkoordningen som rör handläggningen i domkapitel vid ärenden om obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst. De föreslagna tilläggen i kyrkoordningen var i huvudsak kodifiering av befintlig praxis. Utöver detta föreslog kyrkostyrelsen några ändringar i kyrkoordningen som mer generellt rör handläggningen i domkapitel och de nationella nämnderna. Kyrkostyrelsen föreslog att domarledamoten eller dennes ersättare ska tjänstgöra som domkapitlets ordförande i vissa typer av ärenden när både ordföranden och vice ordföranden är jäviga. Vidare föreslogs dels att kravet på att ett överklagande eller en begäran om beslutsprövning ska vara egenhändigt undertecknat skulle tas bort, dels att det skulle ges möjlighet att delta på distans i domkapitlens och de nationella nämndernas sammanträden.

Kyrkostyrelsens skrivelse behandlades av tillsyns- och uppdragsutskottet i betänkandet TU 2023:1. Utskottet anslöt sig i allt väsentligt till kyrkostyrelsens förslag. Utskottet föreslog också att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen av innebörd att när domarledamoten är ordförande i domkapitlet på grund av förhinder för både biskop och domprost vid handläggning av vissa ärenden, ska den präst som är deras gemensamma ersättare alltid vara närvarande. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Mot bakgrund av beslutet om nytt uppdrag togs promemorian *Beslutsförhet i domkapitlet i vissa fall* fram under 2024 med efterfrågade förslag till ändringar av kyrkoordningen. Förslag till ändring i kyrkoordningen i linje med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag lämnades av kyrkostyrelsen till kyrkomötet 2025 (KsSkr 2025:4) och behandlades av tillsyns- och uppdragsutskottet i betänkandet TU 2025:1. Kyrkomötet beslutade i enlighet med kyrkostyrelsens förslag, vilket innebar en ändring av 9 kap. 5 § kyrkoordningen.

I den aktuella motionen hänvisas till promemorian ovan (*Handläggningsregler i domkapitlen m.m.*) och förslag i den promemorian som kyrkostyrelsen inte gick vidare med i sitt förslag till kyrkomötet 2023. Främst gäller det förslag som skulle innebära en tydligare åtskillnad mellan utredning och beslutsfattande.

Promemorian föreslog bland annat bestämmelser om hur ett ärende inleds, vem som bereder ärendet och vilka beslut som ska fattas under beredningen. Huvudansvarig för beredningen av ärendet (utredningsskedet) föreslogs vara stiftsjuristen som vid behov ska kunna ta hjälp av exempelvis domarledamoten eller dennes ersättare. Gällande beslutsfattandet föreslogs att detta inleds i och med att domkapitlet beslutar att tillsynspersonen ska föreläggas att svara på ett tillsynspåstående med bilagd utredning. Beslutsskedet kan därefter vara antingen muntligt, i obehörighetsärenden, eller skriftligt, i erinransärenden. Endast den som inte deltagit i beredningen av ärendet får delta i beslut i beslutsskedet.

Bestämmelserna föreslogs införas huvudsakligen i 57 kap. kyrkoordningen och att ärendeslaget skulle benämnas *ärenden om vigningspåföljd*. Enligt promemorian skulle de föreslagna bestämmelserna ge en tydligare ordning för hur handläggningen av sådana ärenden ska gå till från början till slut och innebära att det görs en skillnad mellan obehörighets- och erinransärenden, dvs. mer eller mindre allvarliga ärenden.

Jäv i domkapitel

Domkapitlet är en del av Svenska kyrkans grundstruktur som episkopal kyrka och stiftet är det område inom vilket tillsyn självständigt utövas av såväl biskop som domkapitel. I varje stift finns ett domkapitel som självständigt ska fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. I kyrkoordningen finns vidare jävsbestämmelser för domkapitlet som hänvisar till rättegångsbalkens bestämmelser om jäv mot domare. När en domkapitelsledamot enligt dessa bestämmelser är jävig ska ledamoten inte delta i handläggningen av ärendet. Kyrkoordningens bestämmelser medger inte att ett domkapitelsärende får handläggas av ett annat stifts domkapitel.

Jäv för domare regleras i rätteångsbalkens fjärde kapitel. Där anges elva punkter då jäv kan föreligga (4 kap. 13 § rättegångsbalken). Jävsgrunderna för domare kan sammanfattas enligt följande:

- Släktskapsjäv
- Intressejäv
- Ställföreträdarjäv
- Ombuds- och biträdesjäv
- Tvåinstansjäv
- Delikatessjäv

Jävsreglerna i rättegångsbalken tillämpas för domare men reglerna har påverkan på jävsregler i samhället i övrigt. För domkapitlets del görs det en direkt hänvisning till att bestämmelserna i 4 kap. 13–15 §§ rättegångsbalken om jäv ska tillämpas (9 kap. 6 § kyrkoordningen).

I lagen (1971:289) om förvaltningsdomstolar finns möjlighet att om det föreligger särskilda skäl och det kan göras utan avsevärd olägenhet för någon part så kan ett mål överlämnas till en annan förvaltningsdomstol. Det gäller oavsett vilken grund överlämnandet sker på. Orsaker till att ibland lämna över mål som nämns i förarbeten till lagen är att jämna ut ärendebalanser mellan domstolar och på grund av vakanser eller sjukfrånvaro. Rent praktiskt i en situation där alla domare vid en domstol är jäviga, så kan lösningen vara att domare förordnas från en annan domstol. Det är dock en skillnad mellan domare i en domstol och ledamöter i domkapitlet genom att domare har en anställning medan domkapitlets ledamöter är förtroendevalda.

Överklagandenämnden har prövat ett ärende där biskopen var jävig och domkapitlet inte skulle ha varit beslutsfört utan biskopen som ordförande eftersom ersättande

domprost hade slutat sin anställning. Överklagandenämnden yttrade att vid en intresseavvägning mellan jävsreglernas syfte att garantera objektivitet och opartiskhet och vikten av att beslutet fattas i enlighet med reglerna om beslutsförhet, hade reglerna om beslutsförhet företräde, vilket medförde att det fick accepteras att biskopen trots jäv (tvåinstansjäv) deltog i domkapitlets handläggning av ärendet (Överklagandenämndens beslut 2000/12).

Läronämnden yttrade med anledning av en motion år 2012 (Ln 2012:4y) att inrättandet av ett gemensamt domkapitel för hela landet skulle undergräva stiftens självständighet på ett sätt som är oförenligt med Svenska kyrkans episkopala struktur.

I motion till 2018 års kyrkomöte lämnades förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag på förändringar i kyrkoordningen, så att tillsyns- och befogenhetsärenden avseende ledamöter och ersättare i domkapitlet handläggs av annan kyrklig instans än samma domkapitel. Motionen behandlades i tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2018:10. Läronämnden yttrade sig med anledning av motionen och hänvisade till sitt yttrande 2012, men uttryckte samtidigt uppfattningen att det inte skulle strida mot Svenska kyrkans episkopala struktur om ett annat domkapitel eller annat stifts biskop på det aktuella stiftets begäran i undantagsfall övertar ärenden (Ln 2018:10y).

Tillsyns- och uppdragsutskottet angav för sin del följande motivering till sitt förslag om att avslå motionen:

> Utskottet anser att regleringen i kyrkoordningen om var och hur tillsyns- och befogenhetsärenden ska handläggas svarar mot kraven som kan uppställas på rättssäker handläggning. Jävsreglerna, som motsvarar reglerna om domarjäv i allmän domstol, täcker de situationer som domkapitel kan ställas inför när det gäller jäv. Enligt utskottets mening kan, med tillämpning av jävsreglerna, även ärenden som gäller en ledamot eller ersättare i det egna domkapitlet handläggas. I det fåtal ärenden där tillämpning av jävsreglerna inneburit att domkapitlet riskerat att inte vara beslutsfört har domkapitlen funnit godtagbara lösningar, med stöd i kyrkoordning och överklagandenämndsbeslut, även för dessa situationer. Utskottet ansluter sig till läronämndens yttrande som bland annat hänvisar till sambandet mellan domkapitlets självständiga ansvar för lärotraditionen och vigningstjänsten och Svenska kyrkans episkopala struktur.

Utskottets överväganden

Rättssäkerhet och effektivitet i domkapitlen

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:22.

Tillsyns- och uppdragsutskottet konstaterar att i kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2023:4), Ändringar i kyrkoordningen m.m., lämnades förslag till ändringar i kyrkoordningen som hade sin grund i den promemoria som det hänvisas till i motionen (*Handläggningsregler i domkapitlen m.m.*). De ändringar som ingick i kyrkostyrelsens skrivelse var de som fått ett brett stöd hos remissinstanserna. Promemorian remitterades under 2022 till stiften, Överklagandenämnden, 51 församlingar och pastorat med flera instanser. Utskottet noterar särskilt att remissvar inkom från samtliga stift. Den bedömning utskottet gör är att det gått alltför kort tid för att nu utvärdera effekterna av de ändringar som gjordes i kyrkoordningen vid kyrkomötet 2023 och även för att utreda behovet av ytterligare åtgärder. Utskottet är vidare av

uppfattningen att utvecklandet av metoder såsom arbetsprocesser för att upprätthålla en rättssäker hantering i domkapitlen bör ske ute i stiften. Det sker också ett utbyte mellan stiften avseende metodiken bland annat genom den årliga domkapitelöverläggningen. Den uppfattning utskottet har är att förslag i ovan nämnda promemoria, som inte gick vidare till kyrkostyrelsens skrivelse, ändå i vissa fall blir förverkligade hos domkapitlen, vilket är möjligt utan att det finns en reglering i kyrkoordningen. Utskottet vill också framhålla att den prövning som görs av Överklagandenämnden i domkapitelärenden bidrar till att utveckla arbetsprocesser och på så sätt stärka rättssäkerheten.

Jäv i domkapitel

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:28.

Vid kyrkomötet 2018 behandlade tillsyns- och uppdragsutskottet en motion med förslag att utreda fråga om att i tillsyns- och befogenhetsärenden avseende ledamöter och ersättare i domkapitlen ska dessa handläggas av annan kyrklig instans än samma domkapitel. I utskottets betänkande (TU 2018:10) angavs som skäl för avslag på motionen att kyrkoordningens jävsregler täcker de situationer som domkapitel kan ställas inför när det gäller jäv. Utskottet bedömning är densamma även avseende den nu aktuella motionen. Det finns således ett gott stöd i nuvarande regelverk för domkapitlen att hantera olika jävsfrågor och utskottets uppfattning är att domkapitlen har en god förmåga att hantera komplicerade situationer där till exempel flera ledamöter har relationer till den person som är föremål för prövning.

Uppsala den 1 oktober 2026

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Xerxex Carlsén Åkerfeldt, ordförande

Fredrik Selander, sekreterare

Beslutande: Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande, Roine Olsson, Kicki Halldin, Helen Coughlin-Ribb, Anna Karin Slunge, Christina Södling, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Margareta Nisser-Larsson, Hanna Hesser Nordin, Eva Hallström, Agneta Eriksson, Lisa Gerenmark, Ronnie Nilsson och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carl-Michael Palmér, Johannes Fransson, Ingvor Arnoldsson, Karin Enerbäck, Per-Eric Lindgren, Eva-Karin Torhem Arnell, Anders Bromée, Bertil Wennberg, Agneta Ahlblom och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Fredrik Modéus och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för bifall till båda motionerna i betänkandet.

Agneta Eriksson

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:7

Delegation för kyrkoherderepresentation i församlingsråd

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:33 i vilken det föreslås att kyrkostyrelsen utreder om kretsen av personer som kan delegeras kyrkoherdens representation i församlingsråd kan utvidgas till att omfatta hela vigningstjänsten. Utskottet anser att det finns skillnader mellan rollerna som präst och diakon som medför att det inte är möjligt att delegera till en diakon att representera kyrkoherde i församlingsråd. Mot den bakgrunden föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att
1. avslå motion 2026:33, punkt 1,
2. avslå motion 2026:33, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2026:33 av Teresia Boström, Delegation för kyrkoherderepresentation i församlingsråd

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att
1. utreda om kretsen av personer som kan delegeras kyrkoherdens representation i församlingsråd kan utvidgas till att omfatta hela vigningstjänsten för att säkerställa ämbetslinjen,
2. i utredningen särskilt beakta ämbetsteologiska, rättsliga och praktiska konsekvenser.

Bakgrund

Kyrkoherden har alltsedan 1862 års kyrkostämmoförordning kunnat sätta en annan präst som först ordförande och senare bara som ledamot i ett kyrkoråd i en församling. Det blev en viss förändring på denna punkt genom 2012 års kyrkomötes beslut om den lokala strukturen. Kyrkoherden är enligt nu gällande bestämmelser alltid ledamot i ett kyrkoråd (4 kap. 6 § kyrkoordningen). I ett församlingsråd är kyrkoherden också primärt ledamot men kan där sätta en annan präst i sitt ställe och det ska vara en präst som arbetar i församlingen i fråga (4 kap. 24 § och 5 kap. 6 § kyrkoordningen). I sin skrivelse 2012:5 Strukturfrågor skrev kyrkostyrelsen följande som motiv för dessa bestämmelser.

> Kyrkostyrelsen anser i likhet med utredningen att det med tanke på de uppgifter som tillkommer församlingsrådet är naturligt att kyrkoherden är ledamot i församlingsråden. Men i likhet med vad som gäller i dag i en församling i ett flerförsamlingspastorat måste det också vara möjligt för kyrkoherden att sätta en annan präst i sitt ställe i något av församlingsråden. I så fall ska prästen arbeta i den aktuella församlingen. De nu föreslagna bestämmelserna följer i stort sett de nu gällande, dock alltså med den skillnaden att det nu är fråga om församlingsråd.
>
> […]
>
> Vidare föreslår vissa remissinstanser att även en diakon ska kunna komma i fråga som ledamot i församlingsrådet i kyrkoherdens ställe. Kyrkoherdens uppgift är enligt kyrkohandboken att ”vara församlingens andliga ledare och tillsammans med (övriga präster och) de förtroendevalda tillse att allt sker med god ordning och efter Guds vilja”. Utifrån prästens särskilda uppdrag inom vigningstjänsten är det naturligt att kyrkoherden bara kan utse en präst i sitt ställe att vara ledamot i församlingsrådet.

I organisationsutskottets betänkande med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse, O 2012:2, togs inte frågan om kyrkoherdens ledamotskap i församlingsrådet upp.

2017 års kyrkomöte fattade beslut om en viss ändring i bestämmelserna om annan präst än kyrkoherden som ledamot i ett församlingsråd. Tidigare gällde att en präst som förordnats av kyrkoherden hade samma mandattid som de valda ledamöterna. Från den 1 januari 2018 gäller att kyrkoherden kan återkalla ett förordnande och själv gå in som ledamot eller sätta en annan präst i sitt ställe (5 kap. 6 § 3 st. kyrkoordningen).

I tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:11 behandlades motion med frågan om huruvida en diakon som är arbetsledare för en församling ska kunna ges uppdraget att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i församlingsrådet. Utskottet föreslog avslag på motionen med följande motivering:

> Utskottet menar att ett uppdrag att vara arbetsledare och uppdraget att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i ett församlingsråd är principiellt sett olika uppdrag vilka inte kan ses samman på det sätt som görs i motionen. Detta gäller även i det fall då en diakon är arbetsledare. Den präst som är ledamot i ett församlingsråd fullgör det uppdraget som ersättare för kyrkoherden som prästerlig ledamot i församlingsrådet. Detta förhållande bör ses samman med det som sägs i inledningsorden till prästvigningen i kyrkohandboken och som där föregår frågan om villigheten att åta sig uppdraget att vara präst.
>
> En präst skall predika Guds ord och förvalta sakramenten,
> leda församlingens bön
> och tillbedjan i gudstjänsten,
> undervisa och utöva själavård
> och så vara en herde för Guds hjord.
>
> Det är detta herdeskap som prästen ska fullgöra också i uppdraget som ledamot i församlingsrådet. Det uppdrag som ges en diakon i diakonvigningen är inte detsamma som ges en präst. Det medför att prästen och diakonen inte är utbytbara som ledamöter i församlingsrådet trots att de båda har uppdrag inom kyrkans vigningstjänst. Det är dock olika uppdrag. En kyrkoherde ska vara präst och detsamma ska gälla den som

ersätter i kyrkoherden i en uppgift som är direkt kopplad till (kyrko)-herdeskapet.

Kyrkostyrelsen fick 2023, i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2023:3, i uppdrag av kyrkomötet att ta initiativ till en fortlöpande uppföljning särskilt inriktad på strukturförändringarnas konsekvenser för församlingarna och församlingsråden (kyrkomötets skrivelse 2023:16 med organisationsutskottets betänkande 2023:3 Strukturfrågor).

Efter kyrkostyrelsens uppdrag 2023 har bland annat en enkät, ställd till samtliga berörda församlingsrådsordföranden, skickats ut under hösten 2025. Resultatet av enkäten har analyserats och rapporterats skriftligt till kyrkostyrelsen i april 2026. Rapporten finns som bilaga 1 till kyrkostyrelsens skrivelse 2026:3 Redogörelse för behandling av kyrkomötesärenden. Av denna skrivelse framgår att skrivelsen från 2023 nu är slutbehandlad.

Rapporten från enkäten innehåller inte något som kopplar till frågan om kyrkoherdens möjligheter att utse annan att vara ledamot i församlingsråd.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:33.

En motion (motion 2018:49) med motsvarande innehåll var 2018 föremål för behandling av kyrkomötet (TU 2018:11). Utskottet föreslog då avslag och angav som skäl för detta att ersättare för kyrkoherden i församlingsråd fullgör uppdraget som prästerlig ledamot. Utskottet menade att detta bör ses i samband med inledningsorden till prästvigningen och att uppdraget som ges en diakon inte är detsamma som ges en präst.

Utskottet har förståelse för den problematik som ligger till grund för den aktuella motionen med pastorat som har många församlingar och församlingsråd där präst ska vara ledamot. Trots detta är det utskottets uppfattning att avkall inte kan göras på de skäl som ligger till grund för den gällande ordningen. Svenska kyrkan har en episkopal struktur och genomsyras av den gemensamma ansvarslinjen där stor vikt läggs vid att det finns teologisk kompetens i Svenska kyrkans organ. Problematiken som uppenbart finns med svårigheter att besätta alla församlingsråd i stora pastorat med prästerlig ledamot behöver därför lösas på annat sätt än genom nyttjande av diakonatet.

Uppsala den 2 oktober 2026

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande

Fredrik Selander, sekreterare

Beslutande: Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande, Roine Olsson, Kicki Halldin, Helen Coughlin-Ribb, Anna Karin Slunge, Christina Södling, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Margareta Nisser-Larsson, Hanna Hesser Nordin, Eva Hallström, Agneta Eriksson, Jonatan Hanson, Fredrik Ottesen och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carl-Michael Palmér, Johannes Fransson, Ingvor Arnoldsson, Karin Enerbäck, Per-Eric Lindgren, Victor Backström, Eva-Karin

Torhem Arnell, Anders Bromée, Bertil Wennberg, Agneta Ahlblom, Lisa Gerenmark, Fredrik Ottesen och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Fredrik Modéus och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:8

Etiska riktlinjer för artificiell intelligens

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:39 i vilken det föreslås att kyrkostyrelsen uppdras att återkomma med förslag till ändring i kyrkoordningen, ta fram olika styrande dokument, erbjuda utbildningar och följa den tekniska utvecklingen kopplat till artificiell intelligens. Tillsyns- och uppdragsutskottet konstaterar att det på Svenska kyrkans nationella nivå pågår ett aktivt utvecklingsarbete med frågor relaterade till artificiell intelligens, vilket också är till gagn för andra enheter i Svenska kyrkan. Utskottets uppfattning är att det arbete som pågår i huvudsak motsvarar det som efterfrågas i motionen. Mot den bakgrunden föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att
1. avslå motion 2026:39, punkt 1,
2. avslå motion 2026:39, punkt 2,
3. avslå motion 2026:39, punkt 3,
4. avslå motion 2026:39, punkt 4,
5. avslå motion 2026:39, punkt 5,
6. avslå motion 2026:39, punkt 6,
7. avslå motion 2026:39, punkt 7.

Motionens förslag

Motion 2026:39 av Lennart Adell Kind m.fl.

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att
1. återkomma med förslag till ändring i kyrkoordningen som slår fast att digitalisering, automatisering och användning av artificiell intelligens ska ske i enlighet med kristen människosyn och med respekt för den personliga integriteten,
2. ta fram etiska riktlinjer för användning av artificiell intelligens (AI) inom Svenska kyrkan, baserade på principer om mänsklig värdighet, integritet, rättvisa och transparens,
3. utveckla praktisk vägledning för hur AI får användas respektive inte användas inom administration, kommunikation, själavård, diakoni och övrig verksamhet,
4. tydliggöra stränga principer för hantering av känsliga personuppgifter och informationssäkerhet vid användning av externa AI-baserade tjänster,

5. utveckla riktlinjer för transparens och öppenhet som säkerställer att det alltid framgår när AI har använts i Svenska kyrkans kommunikation eller beslutsstöd,
6. erbjuda nationella utbildningsinsatser kring artificiell intelligens, digital etik och informationssäkerhet för anställda, förtroendevalda och ideella,
7. följa den tekniska utvecklingen och återkommande uppdatera riktlinjerna samt återrapportera detta arbete till kyrkomötet.

Bakgrund

Kyrkostyrelsen har den 29 september 2025 fastställt en Policy för användning av artificiell intelligens. Vidare har generalsekreteraren den 19 oktober 2025 fastställt Riktlinjer för användning av artificiell intelligens. Policyn och riktlinjerna finns publicerade på Svenska kyrkans webbplats och är bindande för Svenska kyrkans nationella nivå. Stift, pastorat och församlingar erbjuds att använda sig av dokumenten vid framtagande av egna styrdokument.

Policyn utgår från fyra principer, nämligen

1. Arbetet med AI ska utgå ifrån behov, vara etiskt, rättssäkert och hållbart för att minimera onödig resursförbrukning.
2. AI-användning ska vara transparent, ske med mänsklig kontroll och omdöme.
3. Användning av information i AI-tjänster ska föregås av medvetna överväganden med hänsyn till säkerhet, dataskydd och upphovsrätt.
4. Anskaffning eller utveckling av AI-tjänster ska kännetecknas av ett riskbaserat förhållningssätt vägt mot nytta.

I riktlinjerna konkretiseras de fyra principerna och bland annat framgår att varje AI-tjänst som införs och används ska:

– Vara etisk: AI ska användas med respekt för människovärdet och bidra till rättvisa, inkludering och icke-diskriminering. Den får inte förstärka skadliga normer eller ersätta mänskligt omdöme i frågor som kräver ansvarstagande eller etisk reflektion eller andlig förståelse.
– Vara rättssäker: Användningen ska följa gällande lagar och interna styrdokument, inklusive regler för dataskydd (GDPR), informationssäkerhet och upphovsrätt. AI-tjänster ska vara begripliga, spårbara och rättvisa i sin funktion och tillämpning.

Vidare enligt riktlinjerna får artificiell intelligens inte ersätta mänskligt omdöme i beslut som påverkar människors rättigheter, säkerhet eller livssituation. Användningen ska vara tydlig för mottagaren. Det ska framgå när AI används, hur det sker och vilken roll tekniken har. Namn och utformning får inte ge intryck av att det är en människa som kommunicerar.

När det gäller vilken information som får matas in i en AI-tjänst finns det i riktlinjerna restriktioner. Detta gäller för känsliga personuppgifter, sekretessbelagd information och annan känslig information (till exempel verksamhetskritisk information). Undantag från dessa restriktioner kräver särskilt beslut.

På kyrkokansliet pågår för närvarande arbete med syfte att tillgängliggöra Microsoft Copilot (Premium) för alla användare i Svenska kyrkans Microsoft 365-miljö, där det ska vara en central styrning av licensbeställningar och finnas fastställda användarregler. En förutsättning för att få nyttja verktyget är att respektive församling, pastorat, stiftskansli och avdelningar på den nationella nivån genomför en konsekvensbedömning innan licenser tas i bruk och att samtliga användare genomgår obligatorisk utbildning.

Redan idag finns tillgängligt för alla användare av Microsoft 365 i Svenska kyrkan ett AI-verktyg, Microsoft Copilot (Basic). För användning av detta verktyg finns generella användarregler och det erbjuds en digital utbildning via Kornet (Svenska kyrkans intranät).

På Kornet finns vidare information om AI, till exempel hur AI ska användas tryggt och ansvarsfullt, vad man behöver tänka på om känslig information hanteras med AI och hur en enhet i Svenska kyrkan kan komma i gång med användning av AI (ta fram policy etc.). På Kornet finns också länkade digitala utbildningar att ta del av.

På den nationella nivån finns avdelade resurser att jobba specifikt med artificiell intelligens. Någon översikt hur andra enheter i Svenska kyrkan tar sig an området finns inte.

I motion till 2025 års kyrkomöte föreslogs att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utarbeta en mall till policy för användning av artificiell intelligens inom hela Svenska kyrkans verksamhet. I Samhälls- och kulturutskottets betänkande Sk 2025:14 konstaterade utskottet att det som efterfrågades i motionen redan finns eller är under arbete. Utskottet påpekade dessutom att varje nivå inom kyrkan har självständigt ansvar för sin verksamhet. Den nationella nivån ska inte besluta över stift och församlingars arbete, men kan stödja och uppmuntra till fortsatt utveckling inom området. Mot den bakgrunden förordade utskottet att motionen skulle avslås.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:39.

Tillsyns- och uppdragsutskottet har tagit del av De Ungas Kyrkomötes svar på motionen och finner deras iakttagelser om bland annat risker med artificiell intelligens och användning av generativ AI som mycket tänkvärda. Inför tillsyns- och uppdragsutskottets beredning av motionen erhölls en föredragning av medarbetare från kyrkokansliet om nationell nivås arbete med frågor som relaterar till artificiell intelligens. Utskottet kan konstatera att på Svenska kyrkans nationella nivå pågår ett aktivt utvecklingsarbete inom området. Arbetet omfattar bland annat framtagande av styrande dokument. Sådant material finns sedan tillgängligt som mallar för församlingar, pastorat och stift. Det är utskottets mening att den nationella nivån på detta sätt stödjer och inspirerar andra enheter i Svenska kyrkan. Utskottet uppfattning är att det arbete som pågår i huvudsak motsvarar det som efterfrågas i motionen. Utskottet menar att ändringar i kyrkoordningen vore överflödigt.

Uppsala den 2 oktober 2026

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Roine Olsson, ordförande

Fredrik Selander, sekreterare

Beslutande: Roine Olsson, ordförande, Kicki Halldin, Helen Coughlin-Ribb, Anna Karin Slunge, Christina Södling, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Xerxes Carlsén Åkerfeldt, Margareta Nisser-Larsson, Hanna Hesser Nordin, Eva Hallström, Agneta Eriksson, Jonatan Hanson, Fredrik Ottesen och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carl-Michael Palmér, Johannes Fransson, Ingvor Arnoldsson, Karin Enerbäck, Per-Eric Lindgren, Victor Backström, Eva-Karin Torhem Arnell, Bertil Wennberg, Agneta Ahlblom och Lisa Gerenmark.

Biskoparna Fredrik Modéus och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets beslut att föreslå avslag på motion 2026:39 och yrkar att kyrkomötet beslutar att bifalla motionen.

Utskottet motiverar sitt avslag med att det redan görs mycket inom Svenska kyrkan vad gäller digitalisering och AI. Jag anser att denna bedömning underskattar den enorma utmaning som kyrkan och samhället står inför.

Den tekniska utvecklingen rörande artificiell intelligens sker i ett tempo som saknar historiskt motstycke. Vad som görs i dag är helt enkelt inte tillräckligt för att möta den omfattande och djupgående påverkan som AI kommer att ha på både kyrkans verksamhet och det svenska samhället i stort. Att luta sig tillbaka mot befintliga projekt räcker inte när utvecklingen rör sig så snabbt.

1. Teologisk grund och tron på människan som Guds avbild

Svenska kyrkans förhållningssätt till AI måste ta sin absoluta utgångspunkt i teologin, Bibeln och den kristna människosynen. I Första Moseboken läser vi att Gud skapade människan till sin avbild (Imago Dei, 1 Mos 1:27). Det ger varje människa ett absolut, okränkbart värde som aldrig kan reduceras till data, algoritmer eller effektivisering.

Utifrån denna teologiska grund måste Svenska kyrkan se till att inta en tydlig ledarposition i det svenska samhället när det gäller etik kring AI och etisk AI-användning. I en tid då kommersiella och tekniska krafter driver utvecklingen behövs en stark, profetisk röst som sätter den mänskliga värdigheten i centrum.

2. Alla möten med människor måste göras av människor

Ett AI-system har varken medvetande, samvete eller själ. Det kan simulera empati, men aldrig utöva äkta medkänsla eller bära en medmänniskas börda. Därför måste kyrkan sätta upp en tydlig och orubblig gräns: Alla möten med människor måste göras av människor.

AI får aldrig ersätta mänsklig närvaro i kyrkans pastorala verksamhet, själavård eller diakoni. Den personliga relaterbarheten och det mänskliga mötet ansikte mot ansikte är kärnan i vår tro och handling.

3. Beaktande av De Ungas Kyrkomöte

Vi måste i detta arbete särskilt beakta De Ungas Kyrkomötes synpunkter på motionen och på etisk AI-användning i Svenska kyrkan. De unga är den generation som i störst utsträckning växer upp i och påverkas av det digitala landskapet. Deras röster, oro för integritet och krav på etiska ramverk samt transparens måste tas på största allvar när vi utformar kyrkans framtida AI-strategi.

4. Medlemskap i AI Sweden

För att Svenska kyrkan ska kunna inta den ledarroll i samhället som behövs, ser vi det som mycket värdefullt att Svenska kyrkan blir medlem i AI Sweden. Ett sådant medlemskap tjänar ett dubbelt syfte: För det första kunskapsinhämtning: Svenska kyrkan får direkt tillgång till den samlade kunskapen, erfarenheten och kompetensen inom AI Sweden för att stärka den egna organisationen. För det andra samhällspåverkan: genom att finnas med i AI Sweden kan Svenska kyrkan vara med och påverka

resten av samhället i frågor om AI-etik, hålla den etiska debatten levande och säkerställa att mänskliga värden inte går förlorade i den tekniska utvecklingen.

Sammanfattningsvis innebär att avslå motionen med hänvisning till att ”mycket redan görs” att kyrkan missar möjligheten att kliva fram som en etisk vägledare i vår tid.

Med hänvisning till ovanstående yrkar jag att kyrkomötet beslutar att bifalla.

Eva Hallström

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:9

Åtkomst till kyrknätet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar tillsyns- och uppdragsutskottet motion 2026:41, Åtkomst till kyrknätet. I motionen föreslås att kyrkomötet ska besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att se över behörigheter och riktlinjer för kyrknätet och Teams i syfte att utvidga åtkomsten till personer som inte är anställda. Utskottet föreslår att motionen avslås, då det redan finns möjlighet att skapa konton för ideellt engagerade personer, och då det bedöms vara en fråga för de lokala enheterna att avgöra när det är lämpligt att göra detta.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:41.

Motionens förslag

Motion 2026:41 av Stefan Aro och Elisabeth Sandlund, Åtkomst till kyrknätet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över behörigheter och riktlinjer för kyrknätet och Teams i syfte att utvidga åtkomsten till personer som inte är anställda.

Bakgrund

Frågan om frivilligas åtkomst till Teams har inte behandlats av kyrkomötet tidigare. På Svenska kyrkans intranät Kornet framgår följande information om kyrknätet och Teams. Kyrknätet är benämningen på Svenska kyrkans gemensamma it-nätverk och kommunikationsinfrastruktur. Det är en säker och kontrollerad miljö där användare, datorer, servrar och molntjänster kopplas samman genom trådat nätverk, Wi-Fi och VPN. Kyrknätet används av stift, pastorat, församlingar och den nationella nivån för att på ett säkert sätt nå gemensamma system, administrativa tjänster och interna resurser. Till kyrknätet kan man ansluta sig genom till exempel fast anslutning eller VPN. Vissa av Svenska kyrkans it-system kräver åtkomst via kyrknätet, exempelvis Kbok och Kyrksam.

Microsoft 365 är Svenska kyrkans primära verktyg för kontorsuppgifter och samarbete. Microsoft 365 innehåller verktyg som Teams, Outlook, OneDrive, SharePoint och Office-applikationerna. Teams är en gemensam arbetsyta för kommunikation,

möten, dokumenthantering och samarbete. Åtkomst till verktygen i Microsoft 365 behöver inte ske via kyrknätet.

En användare kan få tillgång till Teams som inbjuden gäst eller genom konto i Svenska kyrkans behörighetssystem. För att kunna läggas till som gäst i Teams behöver användaren ha ett konto för e-post. Alla e-postleverantörer kan inte alltid användas för anslutning till Teams, (exempelvis e-postkonton från Yahoo eller Telia) och i dessa fall kan gästen behöva skapa ett nytt e-postkonto hos en annan leverantör. Svenska kyrkan kräver också att gästen kan verifiera sin identitet genom multifaktorautentisering (MFA). Som gäst i ett Team får användaren bland annat tillgång till det aktuella Teamets kanaler, med inlägg och flikar, samt de filer som delas i Teamet. Att delta i ett Team som gäst är inte förenat med några kostnader, vare sig för gästen eller Svenska kyrkan. För hjälp i frågor avseende att delta som gäst i Teams finns möjlighet att vända sig till Svenska kyrkans kanslistöd.

För förtroendevalda och ideella med särskilda uppdrag finns vidare möjlighet att skapa ett konto i Svenska kyrkans behörighetssystem. Det finns tre olika kontotyper, Standard, Sällananvändare och Förtroendevald/Ideell. Alla kontotyper ger åtkomst till verktygen i Microsoft 365, inklusive Teams, men för kontotyperna Sällananvändare och Förtroendevald/Ideell kan applikationer från Microsoft 365 endast laddas ner till surfplatta och mobil, inte till dator. Lokal behörighetsadministratör tilldelar kontotyp via Svenska kyrkans behörighetswebb.

För att få ett konto i Svenska kyrkans behörighetssystem krävs normalt att den berörda personen har ett uppdrag eller en funktion inom Svenska kyrkan, men anställning är inte ett krav. Det är den organisatoriska enhet som ansvarar för personen och den lokala behörighetsadministrationen som beslutar om ett konto ska skapas. Kostnaden för kontotypen Förtroendevald/Ideell är 50 kronor i månaden.

Utöver de tekniska möjligheterna att samverka via Teams behöver även de rättsliga förutsättningarna beaktas. Svenska kyrkans it-miljöer inklusive Teams innehåller stora mängder personuppgifter, varav vissa är känsliga. I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (dataskyddsförordningen) finns reglering avseende behandling av personuppgifter. Inom Svenska kyrkan anses det föreligga ett visst gemensamt personuppgiftsansvar mellan den nationella nivån och de övriga delarna av trossamfundet. Även med det gemensamma ansvaret följer dock att den som har huvudansvaret för behandlingen ska säkerställa att dataskyddsförordningen efterlevs för den delen av behandlingen. Församlingar, pastorat, stift och andra delar av Svenska kyrkan är således personuppgiftsansvariga för sina respektive personuppgiftsbehandlingar och behöver säkerställa att kraven i dataskyddsförordningen efterlevs. Den som skapar ett konto för en förtroendevald eller ideell, eller bjuder in personen som gäst i ett team, behöver således säkerställa att det finns rättsliga förutsättningar enligt dataskyddsförordningen, både för behandling av den förtroendevaldas/ideellas egna personuppgifter och för delning av andra personuppgifter med den förtroendevalda/ideella.

Vidare behöver informationssäkerhetsaspekter övervägas såsom att gästen endast får tillgång till den information som är nödvändig för samarbetet samt att uppgifterna är lämpliga att dela med externa användare. Samma hänsyn behöver naturligtvis tas inför beslut om att tilldela någon ett konto i Svenska kyrkan, men då med särskild försiktighet eftersom ett konto i Svenska kyrkan ger tillgång till ännu mer information och uppgifter.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:41.

Utskottet konstaterar att det redan finns en möjlighet att bevilja konto i Svenska kyrkans behörighetssystem för ideellt engagerade personer. Utskottet finner att bedömningen av vilka som ska erhålla ett konto i Svenska kyrkan måste göras av den enhet i vilken den ideellt engagerade personen är verksam. Utskottet instämmer i vad De Ungas Kyrkomöte anfört i frågan, om att det är viktigt att församlingarna säkerställer god tillgänglighet för ideella och andra icke anställda som deltar i Svenska kyrkans verksamhet. Det är viktigt att information och utbildning görs tillgängligt.

Uppsala den 1 oktober 2026

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Roine Olsson, ordförande

Monika Tham, sekreterare

Beslutande: Roine Olsson, ordförande, Kicki Halldin, Helen Coughlin-Ribb, Anna Karin Slunge, Christina Södling, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Xerxes Carlsén Åkerfeldt, Margareta Nisser-Larsson, Hanna Hesser Nordin, Eva Hallström, Agneta Eriksson, Jonatan Hanson, Ronnie Nilsson och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carl-Michael Palmér, Johannes Fransson, Ingvor Arnoldsson, Karin Enerbäck, Per-Eric Lindgren, Victor Backström, Eva-Karin Torhem Arnell, Anders Bromée, Bertil Wennberg, Agneta Ahlblom, Lisa Gerenmark, och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Fredrik Modéus och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:10

Registrering av faddrar i kyrkobokföringen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:43, Registrering av faddrar i kyrkobokföringen. I motionen föreslås att kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att ändra rutinen gällande faddrar vid dop så att dessa inte längre registreras i kyrkobokföringen. Utskottet anser att fadderuppdraget har ett betydande värde och att uppdragets ställning riskerar att försvagas om det inte längre dokumenteras. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:43.

Motionens förslag

Motion 2026:43 av Louise Rollins, Registrering av faddrar i kyrkobokföringen

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att ändra rutinen gällande faddrar vid dop så att dessa inte längre registreras i kyrkobokföringen.

Bakgrund

Grundläggande bestämmelser om faddrar finns i 19 kap. 7 § kyrkoordningen. Där stadgas att som fadder kan någon antecknas som är döpt och är villig att dela ansvaret för den döpta personens kristna fostran. Av 3 kap. 1 § kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2009:9) med närmare bestämmelser om kyrkobokföring i Svenska kyrkan framgår att i ministerialbokens dopdel ska för varje dop i Svenska kyrkans ordning registreras bl.a. faddrarnas namn.

Faddrarnas roll och ställning diskuteras i biskopsbrevet *Leva i dopet*. Där uttrycks att faddrarna spelar en viktig roll när det gäller dop och dopuppföljning. Faddrarna är hedersgäster vid dopet och har oftast konkreta uppgifter som att bära fram barnet, be en bön och tända dopljus. I fadderbrevet kan faddrarna läsa om sitt uppdrag, men de kan behöva ytterligare stöd från församlingen i sin uppgift. Faddern uppmuntras att uppmärksamma dopdagen och att berätta om dopets betydelse. Det kan vara en god idé för församlingen att om möjligt följa upp kontakten med faddrarna vid olika tillfällen, inte minst vid konfirmationen, där de på olika sätt kan ges uppgifter. När det finns personer som är viktiga för familjen, men som inte är döpta och därför inte kan

bli dopfaddrar, finns det andra sätt att markera deras roll. Med pastoralt omdöme kan både det kristna dopet värnas och personer som inte tillhör någon kyrka, men som står dopkandidaten nära, få en tydlig plats i gudstjänsten.

I kyrkostyrelsens informationsmaterial för dataskydd vid dop konstateras att församlingen eller pastoratet behöver laglig grund för registrering av faddrar. Det rekommenderas att faddrarna undertecknar avtal avseende den personuppgiftsbehandling som följer med fadderskapet.

Frågor om fadderskapets innebörd och registrering har tidigare behandlats av kyrkomötet, bland annat i kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2012:3 Kontakt med dopfaddrar. Genom bifall till förslagen i betänkande gav kyrkomötet kyrkostyrelsen i uppdrag att undersöka möjligheten att registrera dopfaddrarnas personnummer i kyrkobokföringssystemet (KmSkr 2012:14). Utskottet bedömde att det fanns behov av stöd och redskap som underlättar för församlingarna att kommunicera även med faddrarna. Uppdraget till kyrkostyrelsen motiverades med att en registrering av personnumren skulle ge församlingarna tillgång till faddrarnas aktuella adresser över tid och därmed ökad möjlighet till kommunikation med faddrarna. I Svenska kyrkans årsredovisning för den nationella nivån år 2013 redovisade kyrkostyrelsen sin hantering av uppdraget från 2012 års kyrkomöte (KsSkr 2014:2). Det konstaterades att en uppgift om att någon åtagit sig ett uppdrag som fadder är att betrakta som ett uttryck för en religiös övertygelse och därmed en känslig personuppgift i (då gällande) personuppgiftslagens mening. Kostnaderna för en ordning för registrering av sådana personuppgifter beräknades, endast för den nationella nivåns del, uppgå till miljonbelopp. Sammantaget konstaterades att det vid tillfället inte var möjligt att på ett lämpligt eller ändamålsenligt sätt åstadkomma en registrering av dopfaddrarnas personnummer i kyrkobokföringssystemet eller i något annat befintligt system. Kyrkostyrelsen angav att skrivelsen med uppdraget från 2012 års kyrkomöte var slutbehandlad. Detta mötte ingen invändning från kyrkomötets sida.

I gudstjänstutskottets betänkande Att lägga till eller avsluta fadderuppdrag behandlades motion 2013:88 i vilken föreslogs, att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att förbättra och förtydliga informationen om fadderuppdraget samt skapa ett tydligt och enkelt sätt att avsluta ett fadderuppdrag. Motionären föreslog vidare att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att öppna vägar för att lägga till faddrar efter att själva dophandlingen skett. Utskottet framhöll i betänkandet att uppdraget att vara dopfadder är värdefullt och underströk vikten av att kyrkan såväl bejakar som bekräftar de olika roller som fadderskapet kan innebära. Utskottet såg också positivt på att kyrkan uppmuntrar till att faddrar utses även vid senare tillfällen än vid själva dopet. När det gällde frågan om att avregistrera faddrar menade utskottet att det fanns en tvådelad problematik – pastoralt och kyrkobokföringstekniskt. Utskottet menade att det som motionären efterfrågade redan var uppfyllt, men framhöll samtidigt att informationen om möjligheten att göra en anteckning i församlingen om att ta bort eller lägga till faddrar kunde vara tydligare (G 2013:7). I enlighet med vad gudstjänstutskottet föreslog avslog kyrkomötet motion 2013:88.

I betänkande TU 2015:3, Att lägga till faddrar efter dopet, behandlades motion 2015:8 i vilken föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att göra det möjligt med tillägg av faddrar i kyrkobokföringen, även efter dopet. Efter yttrande från läronämnden konstaterade utskottet att det inte fanns några läromässiga hinder mot att lägga till eller avsluta ett fadderskap, men att motionen rörde den praktiska hanteringen när någon får en ny fadder. Utskottet föreslog att avslå motionen men föreslog med anledning av denna att kyrkomötet skulle ge kyrkostyrelsen i uppdrag att pröva frågan om en ordning för att kunna lägga till faddrar i kyrkobokföringen efter dopet. Detta blev även kyrkomötets beslut (KmSkr 2015:3). Kyrkostyrelsen återrapporterade

uppdraget till kyrkomötet i årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå för 2016 där man bedömde att det sedan tidigare redan fanns en möjlighet att korrigera dopbokens uppgifter om faddrar och att detta bedömdes vara tillräckligt för att hantera de mest tvingande administrativa och pastorala behoven (KsSkr 2017:2).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:43.

Utskottet konstaterar att frågor om fadderskapets innebörd och registrering vid flera tillfällen har varit föremål för utskottets behandling. Utskottet har därvid återkommande framhållit fadderskapets betydelse. Även om registreringen av faddrar medför viss administration bedömer utskottet att dokumentationen fyller en viktig funktion genom att synliggöra och bekräfta fadderuppdraget. Utskottet anser att det finns en risk att fadderskapets ställning och betydelse försvagas om uppgiften inte längre dokumenteras i kyrkobokföringen. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Uppsala den 2 oktober 2026

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande

Monika Tham, sekreterare

Beslutande: Xerxes Carlsén Åkerfeldt ordförande, Roine Olsson, Kicki Halldin, Helen Coughlin-Ribb, Anna Karin Slunge, Christina Södling, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Margareta Nisser-Larsson, Hanna Hesser Nordin, Eva Hallström, Agneta Eriksson, Jonatan Hanson, Fredrik Ottesen och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carl-Michael Palmér, Johannes Fransson, Ingvor Arnoldsson, Karin Enerbäck, Per-Eric Lindgren, Victor Backström, Eva-Karin Torhem Arnell, Anders Bromée, Bertil Wennberg, Agneta Ahlblom, Lisa Gerenmark, och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Fredrik Modéus och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:11

Förvaltningsövertagande av församlingar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:77 i vilken det föreslås att kyrkostyrelsen uppdras att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som möjliggör förvaltningsövertagande av församlingar och pastorat. Utskottet föreslår avslag på motionen och menar att i stället för att en annan enhet inom Svenska kyrkan vid allvarliga och långvariga brister i styrning, ekonomi och verksamhet i en församling eller pastorat övertar förvaltningen bör det genom samverkan sökas lösningar på de problem som uppstått. Utskottet hänvisar också till tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2023:6.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:77.

Motionens förslag

Motion 2026:77 av Olov Lindquist, Förvaltningsövertagande av församlingar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som möjliggör förvaltningsövertagande av församlingar och pastorat vid allvarliga och långvariga brister i styrning, ekonomi och verksamhet.

Bakgrund

I lagen om Svenska kyrkan (1998:1591) finns Svenska kyrkans organisatoriska uppbyggnad beskriven. Församlingen är lokal enhet inom Svenska kyrkan och omfattar de personer som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta inom församlingens område. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission (4 §). Stiftet är regional enhet inom Svenska kyrkan och omfattar församlingarna inom stiftets område. Stiftets grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingslivet (5 §). Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Kyrkomötet får inte besluta i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller stifts uppgift att besluta i (6 §). Av lagen framgår också att Svenska kyrkan får förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter samt föra tala vid

domstol och andra myndigheter. Samma rätt har var för sig Svenska kyrkans församlingar, sammanslutningar av församlingar (kyrkliga samfälligheter) och stift.

Av 2 kap. 1 respektive 5 §§ kyrkoordningen framgår att församling respektive pastorat har ansvar för den kyrkliga verksamheten i sitt pastorala område. Församling och pastorat är självständiga juridiska personer och det är dessa som genom kyrkoordningen ges mandat och befogenheter att verka inom sitt område. Det innebär att inget annat kyrkligt organ kan bedriva eller stödja kyrklig verksamhet i församlingen eller pastoratet. Det finns dock möjlighet för stift att under vissa förutsättningar lämna bidrag till församlingars verksamhet (se nedan beslut 2011/12 Överklagandenämnden).

Stiften har, enligt 6 kap. 1 § kyrkoordningen, till uppdrag att främja och ha tillsyn över församlingslivet. Detta uppdrag preciseras i 6 kap. 4 § kyrkoordningen där det uttrycks att stiftet ska främja och ha tillsyn över församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiftet ska också främja en god förvaltning i stiftets församlingar, pastorat och samfälligheter för särskilda uppgifter och ha tillsyn över förvaltningen och över hur uppdraget som huvudman för begravningsverksamheten fullgörs. Bestämmelserna i paragrafen syftar till att beskriva stiftets ansvarsområde så tydligt att en avgränsning sker både i förhållande till det lokala ansvaret i församlingar och pastorat och till den nationella nivåns ansvar. Avgränsningen till det lokalt bedrivna arbetet utgör dock inte hinder för stiftsanställd personal att utföra viss verksamhet för församlings räkning och på dess uppdrag.

Närmare bestämmelser om tillsynen finns i 57 kap. 1 § kyrkoordningen som inleds med att ange att stiftet ska ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och pastorat. Sådant som ingår i tillsynen räknas upp i bestämmelsen och de åtgärder som direkt gäller församlingarnas och pastoratens verksamhet är

- råd, stöd och hjälp, dels i frågor som rör kyrkans lära, böcker, sakrament, gudstjänst och övriga handlingar, dels i rättsliga frågor och i förvaltningsfrågor samt beträffande hur uppdraget som huvudman för begravningsverksamheten fullgörs,
- utfärdande av församlingsinstruktion,
- biskopens visitationer,
- befogenhetsprövning, och
- beslutsprövning.

Paragrafen i 57 kapitlet fick sin nuvarande lydelse genom beslut av 2017 års kyrkomöte (KsSkr 2017:5).

I kyrkoordningens 37 kapitel finns vidare bestämmelser om indelningsändring. Stiftsstyrelsen ska verka för en ändamålsenlig struktur för församlingar/pastorat och ska fortlöpande följa utvecklingen och snarast initiera åtgärder när så behövs (37 kap. 5 § kyrkoordningen). Därav följer att stiftsstyrelsen ska vidta åtgärder om församlingar/pastorat inte kan fullgöra sina uppgifter. Om stiftsstyrelsen finner att så är fallet får styrelsen besluta om ändring i indelningen.

Frågor om ytterligare möjliga åtgärder inom ramen för tillsynsfunktionen har efter kyrkoordningens tillkomst diskuterats främst i perspektiv av kyrkoordningens ställning och auktoritet inte minst i de fall en församling inte har rättat sig efter tillsynsorganens beslut i beslutsprövningsärenden. I stor utsträckning har det gällt möjligheterna att införa något slags sanktioner vid medvetna brott mot kyrkoordningens bestämmelser. Motioner på detta område har behandlats i tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden TU 2003:8 (Domkapitlets möjligheter till effektiv tillsyn), TU 2007:4 (Vissa frågor om kyrkoordningens ställning och efterlevnad), TU 2011:15 (Verktyg för tillsyn) och TU 2015:8 (Sanktionsavgift i domkapitlet).

Till kyrkomötet 2017 lämnades motion med förslag att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda stiftens tillsynsroll, utifrån såväl anställda som förtroendevalda som möjliga resurser.

Motionen behandlades av tillsyns- och uppdragsutskottet som i sitt betänkande angav följande motivering (TU 2017:14):

> När svåra situationer uppstår i församlingar är det av stor betydelse att ha en fungerande tillsynsfunktion som kan bidra till att lösa situationen. Tillsynen av församlingar är i kyrkoordningen given åt biskop och stift. Under senare år har stiften byggt upp alltmer omfattande stödresurser för sin tillsynsfunktion som sedan några år även uttryckligen omfattar förvaltningen i församlingar och pastorat. När församlingar ställs inför problematiska situationer är det vanligt att de vänder sig till stiftet och till Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation för att få råd och stöd och stiftskanslierna får också ofta på informellt sätt kännedom om svårigheter som uppstår i församlingarna. Beroende på vad det gäller för frågor kan biskop och stift engagera olika personer i tillsynen, även förtroendevalda. Den tillsynsuppgift som biskop och stift har är tydligt angiven i kyrkoordningen och utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Vid kyrkomötet 2023 behandlade tillsyns- och uppdragsutskottet en motion (TU 2023:6) med förslag att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att lämna förslag på ändringar i kyrkoordningen som innebär att det blir möjligt för stift att tvångsförvalta församlingar. Utskottet ansåg att stiftet bör stödja församlingar och pastorat genom samverkan snarare än tvångsförvaltning och föreslog att motionen avslås. Utskottet angav i sitt betänkande:

> Om en församling eller ett pastorat på grund av egna beslut eller oförutsedda betydande utgifter hamnar i stora ekonomiska svårigheter, eller på annat sätt inte har nödvändiga förutsättningar för att sköta sin förvaltning, finns behov av stöd för att ta sig ur denna situation. Utskottet menar dock att stiftets insats i detta inte bör vara tvångsförvaltning utan i stället genom samverkan med församlingen eller pastoratet i positiv anda söka lösningar på de problem som uppstått.

Begreppet förvaltningsövertagande återfinns inte i kyrkoordningen men kan sägas aktualiseras till en del i betänkandet Närhet och samverkan (Svenska kyrkans utredningar 2011:2), som låg till grund för kyrkomötets beslut 2012 att i stiftets uppgift att främja och ha tillsyn inbegrips även förvaltningsfrågor. Utredningen konstaterar att registrerade organisatoriska delar inom Svenska kyrkan svarar självständigt var för sig för sina skyldigheter och Svenska kyrkan eller den nationella nivån har inte någon lagstadgad skyldighet att träda in om en församling skulle hamna på obestånd. Utredningen menar att i verkligheten torde dock detta bli fallet om en församling annars till exempel skulle tvingas till en så stor avgiftshöjning att resultatet sannolikt blev ett mycket stort utträde ur Svenska kyrkan. Utredningen föreslog att stiftens främjande och tillsyn även ska avse förvaltningen hos pastorat och församlingar. Genom det ska det inte råda någon tvekan om att det är legitimt att stiftet går in och utövar tillsyn även i form av viss kontroll på förvaltningsområdet. Utredningen skriver i det sammanhanget:

> Om en församling eller ett pastorat skulle komma på obestånd måste stiftet och Svenska kyrkan på nationell nivå ta ett ansvar. Redan nu har det uppstått situationer där stiftet utifrån sitt övergripande tillsynsansvar

har behövt hantera frågor som gällt ekonomiska problem på lokal nivå. Med sämre ekonomiska förutsättningar är det inte osannolikt att sådana förhållanden kan uppstå i större utsträckning.

Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar i den så kallade momsdomen (HFD 2021 ref 2) att de organisatoriska delarna av Svenska kyrkan är självständiga rättssubjekt inom rättssubjektet Svenska kyrkan och att de självständigt svarar för sina respektive skyldigheter i förhållande till tredje man. Sammanfattningsvis menar domstolen att som utgångspunkt kan alltså såväl Svenska kyrkan som dess organisatoriska delar självständigt bedriva ekonomisk verksamhet. De organisatoriska delarna ingår emellertid samtidigt som integrerade delar av den juridiska personen Svenska kyrkan. Svenska kyrkan förfogar på central nivå över hur dess medel ska fördelas inom trossamfundet och vilka uppgifter som ska utföras på respektive nivå inom samfundet samt bestämmer hur kostnaderna för dessa uppgifter ska finansieras. De organisatoriska delarna av Svenska kyrkan kan inte till följd av bestämmelserna i lagen om trossamfund förlora sin rättsliga ställning genom till exempel konkurs eller likvidation. Verksamheten i de organisatoriska delarna är således beroende av rättssubjektet Svenska kyrkan och det är Svenska kyrkan som bär den ekonomiska risk som verksamheten i de organisatoriska delarna är förenad med.

I beslut 2011/12 prövade Överklagandenämnden ett beslut av ett stiftsfullmäktige att ge anslag till en insamlingsstiftelse med syftet att bedriva gudstjänst, undervisning, diakoni och mission med Svenska kyrkans lära som grund. Överklagandenämnden konstaterade i sitt beslut att Centralstyrelsen i kyrkoordningsskrivelsen till 1999 års kyrkomöte tydligt uttalat att det alltid är församlingarna som har det grundläggande ansvaret för sin verksamhet och att detta gäller även ansvaret för dem som vistas i församlingen (CsSkr 1999:3). Överklagandenämnden framhöll vidare att det inte finns något uttalat hinder mot att ett stift främjar församlingars verksamhet så länge det finns en medvetenhet hos församlingen om ansvarsfördelningen. Detta skulle, enligt Överklagandenämnden, kunna vara fallet genom ekonomiska bidrag till verksamhet som bedrivs av församling eller en stiftelse, som bedriver verksamhet som det i första hand är församlingens uppgift att utföra. I det aktuell fallet hade stiftsfullmäktige lämnat bidrag till insamlingsstiftelsen utan församlingens medgivande, varvid överklagandenämnden upphävde stiftsfullmäktiges anslagsbeslut.

För det fall kyrkoordningen uttryckligen skulle medge ett förvaltningsövertagande av församling eller pastorat behöver det anges vilka kriterier som gäller för ett övertagande och likaså preciseras vilka mandat och befogenheter stift eller annat organ kan få och under vilka förutsättningar. Ett förvaltningsövertagande behöver ställas i relation till andra bestämmelser i kyrkoordningen och också i relation till tillämpning av viss lagstiftning, såsom huvudmannaskapet för begravningsverksamheten enligt begravningslagen, ansvar för behandling av personuppgifter enligt dataskyddsförordningen och frågor om arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar enligt arbetsrätten. En annan fråga är att ett förvaltningsövertagande inte kommer att föregås av en överlåtelsehandling, utan behöver bygga på ett avtalsförhållande mellan församling eller pastorat och det organ som ska sköta förvaltningen under en viss tid. Där behöver det utredas vilka möjligheter det finns att genom bestämmelse i kyrkoordningen förmå två självständiga rättssubjekt att ingå avtal och om det kan vara en tvingande bestämmelse.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:77.

Tillsyns- och uppdragsutskottet behandlade vid kyrkomötet 2023 en motion gällande möjligheterna för stift att tvångsförvalta församlingar (TU 2023:6). Utskottet föreslog i betänkandet att motionen skulle avslås och de skäl som angavs i motiveringen anser utskottet också gäller som skäl för avslag av den nu aktuella motionen. Utskottet menar att i stället för att en annan enhet inom Svenska kyrkan vid allvarliga och långvariga brister i styrning, ekonomi och verksamhet i en församling eller pastorat övertar förvaltningen bör det genom samverkan sökas lösningar på de problem som uppstått. Stiftet har vidare möjlighet genom bestämmelser i kyrkoordningen att besluta avseende indelningsändringar och utöva tillsyn.

Uppsala den 2 oktober 2026

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande

Fredrik Selander, sekreterare

Beslutande: Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande, Roine Olsson, Kicki Halldin, Helen Coughlin-Ribb, Anna Karin Slunge, Christina Södling, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Margareta Nisser-Larsson, Hanna Hesser Nordin, Eva Hallström, Agneta Eriksson, Jonatan Hanson, Fredrik Ottesen och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carl-Michael Palmér, Johannes Fransson, Ingvor Arnoldsson, Karin Enerbäck, Per-Eric Lindgren, Victor Backström, Eva-Karin Torhem Arnell, Anders Bromée, Bertil Wennberg, Agneta Ahlblom, Lisa Gerenmark och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Fredrik Modéus och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för motion 2026:77.

De verktyg som utskottsmajoriteten pekar på räcker inte till för att lösa de problem som motionen tar upp. Inte minst är stiftets tillsynsmöjlighet mycket begränsad för att uppnå effekt där problem uppstått. I betänkandet påpekas vissa aspekter som behöver utredas innan ändringar i kyrkoordningen kan införas, och jag anser det vara motionärens mening att lämplig utredning skulle föregå kyrkostyrelsens förslag på ändringar i kyrkoordningen.

Jonas Noréus

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:12

Verksamhetsberättelse 2025 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas verksamhetsberättelsen för 2025 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. Utskottet föreslår att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2025 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Verksamhetsberättelsen

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar har den 29 april 2026 beslutat om verksamhetsberättelse för 2025 och överlämnat den till kyrkomötet.

Bakgrund

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Av 4 kap 11 § kyrkomötets arbetsordning följer att tillsyns- och uppdragsutskottet bland annat ska bereda till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse från Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. Det finns ingen bestämmelse om att Ansvarsnämnden ska avge en verksamhetsberättelse. Syftet med bestämmelsen i arbetsordningen är att det ska finnas en ordning för att ta emot och behandla verksamhetsberättelsen om en sådan överlämnas till kyrkomötet.

Ansvarsnämnden för biskopar ska självständigt fullgöra den uppgift som anges i 10 kap. 8 § kyrkoordningen, dvs. pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst. Ansvarsnämnden ska vidare utifrån bestämmelserna i 8 kap. 8 § kyrkoordningen pröva behörigheten att biskopsvigas hos dem som erhåller röster i nomineringsval och som inte redan är vigda till biskopar.

När kyrkoordningen tillkom framhölls att Ansvarsnämndens självständiga ställning innebär att kyrkomötet och andra rikskyrkliga organ inte får lägga sig i hur de enskilda ärendena ska hanteras i nämnden. Det finns inte heller någon annan generell reglering av nämndens verksamhet än den som finns i kyrkoordningen (CsSkr 1999:3 s. 2ff). Någon granskning av hur Ansvarsnämnden fullgjort sitt uppdrag är inte avsedd att ske från kyrkomötets sida.

Verksamheten

I verksamhetsberättelsen för 2025 redovisar Ansvarsnämnden sina uppgifter, sammansättning, mål för nämnden samt ärenden. Nämnden har inte något självständigt budgetansvar eller egen internbudget. Kostnaderna för nämndens verksamhet har för budgetåret täckts genom anslaget för verksamhetsområdet kyrkomötet. Nämndens kansligöromål har fullgjorts av personal vid kyrkokansliet.

Nämnden anger att dess verksamhet liksom tidigare har varit inriktad på att avgöra inkomna respektive av nämnden initierade ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt samt att detta ska ske utan onödigt dröjsmål. Inriktningen är att medianåldern för avgjorda ärenden inte bör överstiga fyra månader för tillsynsärenden och två månader för ärenden om behörighetsprövning inför biskopsval.

Under året registrerades nio nya ärenden. Fyra av dessa avsåg anmälningar mot biskopar, två avsåg inbjudan att lämna synpunkter på promemorior och tre var av administrativ karaktär (verksamhetsberättelsen m.m.). Nämnden avgjorde under året åtta av dessa ärenden och ett ärende från 2023.

Antalet registrerade ärenden var färre än antalet ärenden som registrerades under 2024. Det finns skäl att anta att antalet ärenden under 2026 blir ungefär lika många som under 2025.

Utifrån sitt perspektiv ser Ansvarsnämnden för närvarande inte behov av ändringar i kyrkoordningen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2025 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Avsikten med behandlingen av verksamhetsberättelsen är inte att det ska ske någon prövning av Ansvarsnämndens verksamhet. Kyrkomötet ska inte ta ställning till om nämndens sätt att sköta sitt uppdrag ska godkännas eller inte. Därmed ska utskottet inte heller göra någon värdering i fråga om hur verksamheten har bedrivits. Utskottet har inte heller i övrigt funnit skäl att ta upp någon särskild fråga utifrån Ansvarsnämndens verksamhetsberättelse för 2025. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Uppsala den 30 september 2026

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Roine Olsson, ordförande

Monika Tham, sekreterare

Beslutande: Roine Olsson, ordförande, Kicki Halldin, Helen Coughlin-Ribb, Anna Karin Slunge, Christina Södling, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Xerxes Carlsén Åkerfeldt, Margareta Nisser-Larsson, Hanna Hesser Nordin, Eva Hallström, Agneta Eriksson, Jonatan Hanson, Ronnie Nilsson och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carl-Michael Palmér, Johannes Fransson, Ingvor Arnoldsson, Karin Enerbäck, Per-Eric Lindgren, Victor Backström, Eva-Karin Torhem Arnell, Anders Bromée, Bertil Wennberg, Agneta Ahlblom, Lisa Gerenmark, och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Fredrik Modéus och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:13

Verksamhetsberättelse 2025 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas verksamhetsberättelse 2025 för Svenska kyrkans överklagandenämnd. Utskottet föreslår att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2025 för Svenska kyrkans överklagandenämnd till handlingarna.

Verksamhetsberättelsen

Svenska kyrkans överklagandenämnd har den 5 juni 2026 beslutat om verksamhetsberättelse för 2025 och överlämnat den till kyrkomötet.

Bakgrund

Överklagandenämnden

Svenska kyrkans överklagandenämnd (Överklagandenämnden) är enligt 10 kap. 10 § kyrkoordningen ett särskilt organ för att ytterst överpröva beslut inom Svenska kyrkan.

När kyrkoordningen tillkom framhölls att Överklagandenämndens självständiga ställning innebär att kyrkomötet och andra rikskyrkliga organ inte får lägga sig i hur de enskilda ärendena ska hanteras i nämnden. Det finns inte heller utrymme för någon annan generell reglering av nämndens verksamhet än den som finns i kyrkoordningen (CsSkr 1999:3, s. 2–378). Någon granskning av hur nämnden fullgjort sitt uppdrag är inte avsedd att ske från kyrkomötets sida.

Det finns ingen bestämmelse om att Överklagandenämnden ska avge en verksamhetsberättelse vilket nämnden dock har gjort årligen sedan sin tillkomst. Av 4 kap. 11 § kyrkomötets arbetsordning följer att tillsyns- och uppdragsutskottet ska bereda till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse från Överklagandenämnden. Syftet med bestämmelsen i arbetsordningen är att det ska finnas en ordning för att ta emot och behandla verksamhetsberättelsen om en sådan överlämnas till kyrkomötet.

Verksamheten 2025

I verksamhetsberättelsen för 2025 redovisar Överklagandenämnden sina uppgifter, sammansättning, mål för nämnden samt ärenden. Nämnden har inte något självständigt budgetansvar eller egen internbudget. Kostnaderna för nämndens verksamhet har budgetåret 2025 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet kyrkomötet. Nämndens kansligöromål har fullgjorts av personal vid kyrkokansliet.

Nämnden anger att dess verksamhet liksom tidigare har varit inriktad utifrån ett mål som kan preciseras till att nämndens ärenden ska avgöras på ett rättssäkert och effektivt sätt samt effektmålet att medianåldern för ärenden som avgörs genom nämndbeslut inte bör överstiga tre månader. Överklagandenämnden anser att nämnda mål väsentligen har uppfyllts under 2025.

Verksamhetsberättelsen redovisar antalet inkomna ärenden för vart och ett av åren 2022–2025 samt varifrån ärendena inkommit. För samma tidsperiod redovisas antalet avgjorda ärenden inom respektive ärendetyp.

Antalet ärenden som underställts Överklagandenämndens prövning under 2025 har varit färre än under 2024. Nämnden förväntar sig inte någon större förändring av antalet ärenden under kommande år.

Av de 22 slutliga beslut som Överklagandenämnden fattat under 2025 har utgången i sju beslut innefattat att det hos nämnden klandrade beslutet undanröjts, upphävts eller helt eller delvis ändrats eller att det beslutats att ärendet ska prövas på nytt. För de 23 slutliga beslut som Överklagandenämnden fattade 2024 var motsvarande siffra noll. Totalt avgjorde nämnden 27 ärenden under 2025 jämfört med 39 ärenden 2024. Utifrån sitt perspektiv ser Överklagandenämnden för närvarande inte behov av ändringar i kyrkoordningen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2025 för Svenska kyrkans överklagandenämnd till handlingarna.

Avsikten med behandlingen av verksamhetsberättelsen är inte att det ska ske någon prövning av Överklagandenämndens verksamhet. Kyrkomötet ska inte ta ställning till om nämndens sätt att sköta sitt uppdrag ska godkännas eller inte. Därmed ska utskottet inte heller göra någon värdering i fråga om hur verksamheten har bedrivits. Utskottet har inte heller i övrigt funnit skäl att ta upp någon särskild fråga utifrån Överklagandenämndens verksamhetsberättelse för 2025. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Uppsala den 30 september 2026

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Roine Olsson, ordförande

Monika Tham, sekreterare

Beslutande: Roine Olsson, ordförande, Kicki Halldin, Helen Coughlin-Ribb, Anna Karin Slunge, Christina Södling, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Xerxes Carlsén Åkerfeldt, Margareta Nisser-Larsson, Hanna Hesser Nordin, Eva Hallström, Agneta Eriksson, Jonatan Hanson, Ronnie Nilsson och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carl-Michael Palmér, Johannes Fransson, Ingvor Arnoldsson, Karin Enerbäck, Per-Eric Lindgren, Victor Backström, Eva-Karin Torhem Arnell, Anders Bromée, Bertil Wennberg, Agneta Ahlblom, Lisa Gerenmark, och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Fredrik Modéus och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar.